

Grau en Estadística

Títol: Percepció de l'impacte del moviment *Occupy Wall Street* tres anys després de les acampades

Autor: Daniel Ibáñez Vidal

Directora: Mireia Fernández-Ardèvol

Departament: Econometria, Estadística i Economia Espanyola

Convocatòria: Juny 2015

Resum

El moviment *Occupy Wall Street* va sorgir el 2011 als Estats Units d'Amèrica com una crítica d'alguns sectors degut a situacions d'injustícia percebudes. Un moviment que va anar estenent-se arreu del territori i va causar moltes opinions i emocions diferents entre els seus participants i la resta de col·lectius. Per això, el present treball intentarà donar resposta a algunes preguntes sobre l'heterogeneïtat i la transformació d'emocions, estudiant des d'un punt de vista estadístic l'evolució de les emocions percebudes durant el moment de les acampades i tres anys després. El mitjà utilitzat per a fer-ho ha sigut amb dades secundàries obtingudes a través d'una enquesta per Internet realitzada a finals de 2014 amb més de 500 observacions.

Paraules clau: *Occupy Wall Street* – Emocions – Participants – Moviments socials – Anàlisi factorial confirmatòria – Models estructurals – Estats Units d'Amèrica – Acampades

Impact's perception of the Occupy Wall Street movement three years after the encampments

Abstract

The Occupy Wall Street movement arose in 2011 in United States of America due to a segment of people unhappy with some different situations that considered unfair in society. This movement spread to the rest of the territory and some of the participants and other groups had different opinions and emotions about it. This research will give some answers about the heterogeneity and the transformation of the different emotions, from a statistical point of view the evolution of emotions from the encampments and three years later. Data was gathered by means of an online survey conducted at the end of 2014 that reached more than 500 responses.

Keywords: *Occupy Wall Street* – Emotions – Participants – Social movements – Confirmatory Factor Analysis – Structural models – United States of America – Encampment

Classificació AMS (*American Mathematical Society*)

62P25 - *Applications to social sciences*

Índex

1	Introducció.....	3
2	Context.....	5
2.1	Els moviments socials i les xarxes socials en línia, una nova parella	5
2.2	Característiques comunes dels moviments en xarxa	5
2.3	Antecedents: Primavera àrab.....	7
2.4	Els antecedents espanyols: el 15-M	8
2.5	El camí fins el 17 de setembre de 2011.....	9
2.5.1	Un dels impulsors del moviment: Adbusters	12
2.6	El moviment del 99%.....	12
2.7	Fets importants d'OWS durant el 2011	14
2.8	Organització de les acampades	16
2.9	Emocions en els moviments socials	17
2.10	Actualitat i perspectives de Occupy Wall Street	18
3	Metodologia.....	21
3.1	Origen de les dades	21
3.2	Tècniques estadístiques utilitzades.....	21
3.2.1	Models d'equacions estructurals	21
3.2.2	Altres tècniques.....	24
3.3	Recursos informàtics	25
4	Descripció de la mostra.....	27
4.1	Descripció demogràfica	27
4.2	Qüestions sobre <i>Occupy Wall Street</i>	30
4.3	Qüestions sobre la participació al moviment.....	33
4.4	Emocions.....	36
4.4.1	Emocions durant les acampades (2011)	37
4.4.2	Emocions el 2014	39

5	Modelització amb equacions estructurals.....	41
5.1	Anàlisis factorial confirmatòries	43
5.1.1	Mostra total.....	43
5.1.2	Mostra participants.....	52
5.2	Models estructurals.....	56
5.2.1	Mostra total.....	56
5.2.2	Mostra participants.....	62
5.3	Resum de la bondat de l'ajust dels models proposats.....	66
5.4	Comparació entre els diferents models	67
6	Conclusions	70
	Bibliografia	74
	Annexos.....	77
	Annex 1: Post d'Adbusters	77
	Annex 2: Taules.....	79
	Annex 3: Clústers	91
	Annex 4: Taules addicionals dels models d'equacions estructurals	95

1 Introducció

L'aparició de moviments i xarxes socials en línia ha fet augmentar les formes per plasmar la injustícia percebuda a la societat. Des de la Primavera Àrab, sorgida el 2011 a Tunísia, diversos moviments socials reclamant drets semblats han aparegut a vàries parts del món, entre elles a Espanya amb el 15-M (maig de 2011) o Estats Units amb *Occupy Wall Street* (setembre de 2011). Un dels punts més importants per a entendre aquests moviments són les emocions que porten als participants a prendre-hi part, però també les que predominen entre els que no hi participen. Encara més interessant és esbrinar si les diferents emocions s'han mantingut, s'han transformat o han desaparegut entre el moment de les acampades i tres anys després. La indignació va ser l'eix comú de tots els participants? O sobresortien més les emocions positives? En què ha quedat el moviment?

Per a respondre a algunes d'aquestes preguntes es duu a terme una sèrie d'anàlisis estadístics a partir de les respostes de 522 participants a una enquesta en línia, plantejada entre setembre i octubre de 2014 pel grup de recerca de "Xarxes, Moviments i Tecnopolítica" de l'*Internet Interdisciplinary Institute* (IN3) de la Universitat Oberta de Catalunya.

Els objectius principals s'han centrat en analitzar les característiques de la mostra per a identificar els seus trets més rellevants. També es vol avaluar de forma crítica les potencialitats i les limitacions d'aquesta enquesta. Finalment, com a eix conductor del treball, es planteja analitzar la percepció de l'impacte que ha causat *Occupy Wall Street* en la mostra objecte d'estudi a través de les emocions recordades.

Per a aconseguir els objectius anteriors, s'ha dut a terme una descripció univariant i bivariant de la mostra. També s'han comparat les seves característiques amb la població dels Estats Units d'Amèrica per a corroborar les semblances existents. Finalment, en relació a l'evolució de les emocions percebudes, s'ha aprofundit amb anàlisis descriptius concrets, a més de realitzar anàlisis clústers i finalment models d'equacions estructurals: per una banda models d'anàlisis factorial exploratori; d'altra banda amb models estructurals, per a observar relacions de causalitat entre variables com l'edat, el gènere o la participació i les emocions percebudes.

El present treball es divideix en cinc parts. En primer lloc es presenta el **context** necessari per a entendre el sorgiment dels moviments socials i la seva relació amb les xarxes socials en línia, donant cert protagonisme als antecedents d'*Occupy Wall Street*, el camí fins a arribar a l'inici de les acampades, els primers mesos del moviment i les seves perspectives. En segon

lloc, es presenta la **metodologia** emprada al treball, destacant l'origen de les dades, les tècniques estadístiques utilitzades i els recursos informàtics utilitzats. En tercer lloc es realitzen **anàlisis univariants i bivariants** de la mostra, dividint-se entre la descripció demogràfica de la mateixa amb la seva comparació amb la població dels Estats Units d'Amèrica i diverses qüestions sobre el moviment i la participació dels enquestats. També s'analitzen les emocions des de l'òptica descriptiva bivariant i d'anàlisi clúster. El quart dels apartats se centra en la **modelització de les emocions** a través de models d'equacions estructurals: primerament amb anàlisis factorials confirmatòries on s'observen les relacions de correlació entre els indicadors d'emocions per a explicar la variable latent d'emocions tant el 2011 com el 2014; en segon lloc, amb models estructurals, per a estudiar relacions de causalitat entre diverses variables estudiades a l'enquesta, com poden ser variables de perfil, de situació laboral o d'importància emocional o participació. L'últim dels apartats del treball és el referent a les **conclusions** al voltant de les hipòtesis inicials plantejades.

Agrair especialment al grup de recerca "Xarxes, Moviments i Tecnopolítica" del *Internet Interdisciplinary Institute* (IN3) per l'origen de les dades a través de <http://tecnopolitica.net/ OccupySurvey>. M'agradaria fer extensius aquests agraïments a la doctora Mireia Fernández-Ardèvol i a més a més, dedicar-ho a la Maria Teresa, el Blas, el César i el Tresky, pel seu suport durant aquests mesos d'intensa feina.

2 Context

2.1 Els moviments socials i les xarxes socials en línia, una nova parella

A llarg de tota la història hi ha hagut un seguit d'èpoques que han marcat un abans i un després per a la seva societat. En temps d'opressió, guerres, dictadures o manca de llibertat, les persones s'han agrupat i protestat per recuperar el que consideraven que era seu. Fets com la revolució francesa, la revolució russa o la dels clavells o de més properes geogràficament com les manifestacions a Espanya pels atemptats de l'11-M, els atemptats d'ETA o contra la invasió d'Iraq, han quedat marcats per a una gran part de la població. Fins fa uns anys, aquestes protestes tenien diversos canals de propagació, alguns d'ells de complicats degut a la situació del país o de l'època, com prohibicions o limitacions geogràfiques, i d'altres d'organitzats gràcies als mitjans de comunicació. Altres moviments eren espontanis i començats per una petita part de la població, a la que s'hi va anar afegint cada cop més gent, degut al boca-orella.

Però en els darrers anys ha aparegut un altre factor vital per a una nova forma d'organització: les xarxes socials en línia. Avui en dia, es pot passar de l'anonimat a la primera plana en qüestió de minuts, i qualsevol esdeveniment es pot propagar arreu del món gràcies a la mateixa via. Situacions d'injustícia que abans podien afectar a 10 persones i mai saber-se més enllà del seu nucli, ara poden difondre's en minuts de moltes maneres diferents. Això provoca que hagin aparegut altres formes d'organització en els moviments socials, una eina molt nova que encara té més possibilitats i que ajuda a propagar missatges d'una manera més ràpida, amb els seus avantatges i inconvenients.

2.2 Característiques comunes dels moviments en xarxa

Els moviments en xarxa tenen les següents característiques comunes (Castells, 2012):

- Estan connectats en xarxa de moltes formes, per exemple amb xarxes socials en línia o fora de línia, d'existents o de creades durant els moviments... Aquestes serveixen per narrar els esdeveniments des de l'interior cap al món exterior (mitjans de comunicació, blogs...).
- S'inicien a les xarxes socials en línia, es traslladen a un espai urbà, ocupant-lo, ja sigui permanentment o en forma de manifestacions.

- Hi ha una interacció entre l'espai a la xarxa i l'espai de lloc ocupat, que es coneix com espai d'autonomia.
- Són locals i a la vegada globals. Comencen per unes raons concretes, amb les seves pròpies xarxes i arguments, però es tornen globals perquè es connecten amb tot el món, aprenen de les experiències passades i s'hi inspiren.
- Han generat un temps atemporal combinant dos tipus d'experiències diferents: les del dia a dia a les acampades, sense saber quan es produiran certs fets, i organitzant-se com una societat alternativa sense temps i lliures d'obligacions; i per altra banda, per totes les expectatives i projectes de futur.
- Són espontanis en el seu origen, provocats per una guspira d'indignació per un esdeveniment concret. Per autors com Simone Belli, tractant el cas de OWS, l'espontaneïtat es manifesta en la no participació política o de barrera, i per la seva creació en pocs dies amb gent que havia estat fora d'altres moviments socials (Belli, 2014). En aquest punt es troben diverses postures en desacord. Per a Todd Gitlin (2013a), les xarxes d'organitzadors no poden aparèixer espontàniament. Aquest fet es corrobora amb la seqüència d'esdeveniments produïda abans de l'inici de les acampades al moviment *Occupy Wall Street*, organitzat principalment a través d'Internet uns mesos abans (desenvolupat àmpliament a l'apartat 2.5).
- Són virals gràcies a Internet, amb un efecte que es contagia a diferents països o institucions.
- La transició de la indignació a l'esperança es fa mitjançant la deliberació comú en l'espai d'autonomia (assemblees, comissions...).
- No tenen un líder, sobretot per la desconfiança espontània de la majoria de participants.
- Donen lloc a la unitat, degut a la multimodalitat horitzontal del moviment, factor clau per superar la por i descobrir l'esperança.
- Són altament autorreflexius, pensant contínuament sobre què volen, a què aspiren, com evitar caure en reproduir sistemes que necessiten canviar...
- Exerceixen desobediència civil pacífica, però han d'ocupar espais públics i participar en tàctiques al marge de la institucionalitzat.
- Han de crear consens a la societat i arribar al màxim públic possible, generant un discurs per a tothom.

- No tenen un objectiu concret, menys en el cas de finalitzar amb dictadures. Hi ha motivacions múltiples i il·limitades, i no poden formalitzar cap lideratge concret ja que la seva unió depèn de les propostes i deliberacions per a cada cas i pel bé comú, volent canviar els valors de la societat.
- Són molt polítics en el sentit fonamental, tot i que estiguin en contra d'aquestes institucions, ja que proposen una democràcia deliberativa directa basada en la democràcia en xarxa.

Per Simone Belli (2014), moltes de les anteriors característiques es resumirien amb la paraula excepcionalitat. Els llocs on s'han celebrat (*Puerta del Sol* o el Zuccotti Park) han guanyat una importància i intensitat a través de la comunicació (en línia i fora de línia), gràcies a la utilització de les xarxes en línia i el poder compartir el malestar social dels participants, generant un discurs innovador i un diàleg de demanda dels espais públics. Una persona pot crear un nou espai, un habitat en una situació temporal.

2.3 Antecedents: Primavera àrab

El 17 de desembre de 2010 va ser un d'aquells dies que va canviar el rumb de tot un país, marcant l'inici d'una nova època. El lloc del succés va ser Tunísia, més concretament a Sidi Buzid, un petit poble del centre del país. Un venedor ambulat de 26 anys es va immolar cremant-se viu davant d'una seu del govern com a protesta dels repetits intents de confiscació de la seva parada per part de la policia degut a no voler pagar un suborn (Castells, 2012). Unes hores després, molts més afectats amb el mateix problema van protestar davant del mateix edifici, en front l'intent de silenciar-se per part dels cossos de seguretat. El germà del venedor ambulat va gravar el vídeo de la protesta i el va penjar a Internet. Més actes d'immolació i intent de suïcidi es van repetir en les següents setmanes. Nous factors van ajudar a la seva ràpida propagació, com ara Twitter (amb etiquetes com *#sidibouزيد*), els mòbils i Al Jazeera. Concretament tres característiques van ajudar a la ràpida propagació de les protestes a Tunísia (Castells, 2012): l'existència d'un grup actiu de llicenciats joves en atur liderant la protesta, una sòlida cultura de ciberactivisme i una taxa relativament alta de difusió de l'ús d'Internet.

Aquesta immolació va ser l'inici d'una nova revolució als països àrabs, l'anomenada primavera àrab. És un moviment social revolucionari a partir de manifestacions i protestes (tant violentes com pacífiques) i guerres civils afectant a països tant diversos com Egipte (on es van congregar més de 15.000 persones a la famosa Plaça de la Llibertat, o més aviat coneguda com a plaça de Taħrīr, en contra del president Hosni Mubarak), Líbia, Iemen, Síria,

Bahrain o Kuwait. Les causes i motius, per cada país, i el més important, per cada individu, són diverses, des de l'autoritat dels governs, la corrupció, la violació de drets humans, la inflació, el sectarisme o les condicions de treball.

Figura 2. 1. Fotografia de la plaça Tahrir durant les revoltes de 2011

Font: <https://philebersole.wordpress.com/2011/12/19/in-focus-2011-in-pictures/>

2.4 Els antecedents espanyols: el 15-M

L'any 2011 a Espanya es vivia una situació crítica: els ciutadans estaven descontents amb la gestió de la classe política a partir de la crisi financera de 2008, plena de retallades en salut, educació, serveis socials.... Es donava prioritat a un sistema financer que, segons la percepció de la societat en general, havia sigut el principal causant de la crisi, i a més s'intentava reduir un deute públic per a poder-se mantenir a l'Eurozona. La sensació generalitzada era que totes les mesures preses pel govern i altres institucions anaven en detriment de la societat espanyola, que començava a desconfiar de la classe política i que al mateix temps patia uns nivells d'atur molt alts, problemes pels estudiants i determinats casos de corrupció. Alguns activistes van crear un grup a Facebook anomenat "*Plataforma de Coordinación de Grupos Pro-Movilización*", compost per gent de diversos organismes com els afectats per la hipoteca (PAH), detractors de la "Llei Sinde" (que imposava censura amb els distribuïdors a Internet) o col·lectius de joventut. Ràpidament va evolucionar en un grup de debat i acció a Facebook amb el nom de "*Democracia Real ya*". Aquest grup, autoconsiderat neoliberal, té una ideologia de justícia social i ètica en totes les seves formes i es va organitzar des d'un primer moment al voltant de tres grups: els aturats, els desnonats i la joventut precària. Entre els factors claus que els motivaven per actuar es trobaven

l'increment de casos de corrupció, l'obsolescència de la Llei per a la Reforma Política, la interferència del sistema bancari privat a l'Estat, la inexistència d'independència judicial o l'ús de demagògia per part de la classe política intentant manipular la societat.

El 15 de maig de 2011, "*Democracia Real Ya*" va convocar una manifestació d'àmbit nacional com a queixa per la situació econòmica, política i financera a Espanya. Aquesta es va celebrar a diferents ciutats espanyoles i, concretament a la *Puerta del Sol* de Madrid, vàries persones van acampar-hi. La policia les va desallotjar i va detenir-ne a 19. En menys d'una setmana, el nombre d'acampats a les diverses ciutats d'Espanya es va multiplicar i es van començar a dur a terme assemblees, al mateix temps que es celebraven les eleccions municipals, el 22 de maig. La primera conseqüència directa observada de la força del moviment va ser en aquestes eleccions. El vot de protesta va augmentar significativament: hi va haver un increment del 48% del vot nul i un increment del 37% del vot en blanc (Martí i Puig, 2013).

També es generen malestars amb la policia i les institucions polítiques. El primer gran problema amb la policia va succeir el 27 de maig, quan es va ordenar el desallotjament de la Plaça Catalunya de Barcelona per motius d'higiene degut a la possible celebració d'actes per a la final de la lliga de Campions. L'acció finalitza amb 121 ferits i una repercussió mediàtica sense precedents (Mont, 2011). Aquest fet provoca noves manifestacions i acampades. Les assemblees per a comentar l'evolució del moviment i propostes addicionals van continuar el següent mes. Poc a poc, a partir de principis de juny, es van començar a desconvocar algunes de les acampades permanents, per exemple la de Barcelona el dia 6 de juny i la de València, tres dies més tard. També es va decidir que l'acampada a la Puerta del Sol acabés el 12 de juny. Malgrat el final de les acampades pròpiament dites, les protestes, manifestacions, assemblees i projectes van continuar. Això només va ser el final de les acampades o de la fase d'explosió-estabilització (Toret, 2013), però era l'inici d'un moviment que continuaria latent i global, que encara a dia d'avui té les seves repercussions en alguns àmbits a la societat espanyola, i que es va conèixer com el moviment dels "indignats".

2.5 El camí fins el 17 de setembre de 2011

Estats Units vivia una mala època social. El mercat immobiliari estava enfonsat degut a la crisi financera del 2008, les persones perdien la seva casa o el seu valor. A més, les taxes d'atur eren elevades i el sistema financer estava ple de casos d'especulació i corrupció. Malgrat això, aquestes institucions eren les primeres rescatades amb els diners dels contribuents ja que era prioritari pels partits polítics principals. Tots aquests fets, a més de l'incompliment de moltes promeses electorals per part d'Obama, varen fer que cada cop

s'incrementessin més les diferències entre rics i pobres. En menys de 40 anys, el nivell d'ingressos de l'1% dels ciutadans s'havia doblat i els beneficis de la indústria financera s'havien multiplicat per quatre. Aquest argument també és la base d'unió per a la gran majoria de participants: sentir-se del 99% de la població, no pas del u per cent privilegiat.

Amb un govern debilitat, la crispació social augmenta, encoratjada per les protestes mundials que arriben a la premsa (casos com els de primavera àrab o el 15-M). En aquest context comencen a sorgir idees de protesta dutes a terme per diferents grups, entre elles:

- *AmpedStatus*: analistes i activistes que publicaven informacions sobre la destrucció financera de l'economia dels EUA. Van rebre ciberatacs i Anonymous es va unir a ells per a ajudar-los i protegir-los.
- *New York City General Assembly*: protestava mobilitzant les bases i en organitzacions comunitàries.
- Campament *Bloombergville*: acampada a Nova York per lluitar contra l'austeritat al món (retallades pressupostàries en educació, salut...).

Tot i que per definició els moviments en xarxa no tinguin cap lideratge formal, l'inici de les accions sí que poden tenir noms propis, com per exemple el venedor ambulat que es va immolar a Tunísia. En el cas dels Estats Units, la proposta concreta d'*Occupy Wall Street* (en endavant OWS) el 17 de setembre de 2011 va venir de la mà d'Adbusters. En pàgines següents es tractarà més concretament què era i qui ho composava.

Adbusters es va alimentar dels moviments de frustració anteriors per a organitzar OWS. La proposta sobre aquestes acampades va iniciar-se uns mesos abans: durant el febrer i març de 2011 comença a plantejar-se la possibilitat de poder canviar els Estats Units d'Amèrica després de tot el que havia passat a Egipte. Pensaven que no seria tant difícil com a Egipte, degut a què als Estats Units no hi havia cap dictadura. El 9 de juny es registra el domini OccupyWallStreet.org.

El camí concret cap a la protesta va començar el 13 de juliol de 2011 quan Adbusters va publicar un post (HQ, Culture Jammers, 2011) on animava a la gent de la següent manera:

Figura 2. 2. Crida a ocupar Wall Street publicada per Adbusters el 13 de juliol de 2011

La data escollida (17 de setembre) va ser simbòlica, ja que era l'aniversari de la signatura de la Constitució d'Estats Units. L'objectiu era restaurar la democràcia amb un sistema polític independent del poder del diner. El lloc escollit, Wall Street, també era com un símbol per comparar-ho amb una plaga de la democràcia, la "Gomorra financera" dels Estats Units, tal i com anunciaven. Esperaven que el 17 de setembre s'hi reunissin almenys 20.000 persones i amb l'esperit de les acampades del 15-M, s'alcessin tendes, cuines, barricades pacífiques... En un post (Veure Annex 1: Post d'Adbusters) s'explicava la senzillesa del moviment i com es voldrien organitzar (les reunions i assemblees virtuals) i exigia el moment de la democràcia de veritat, no la democràcia de les empreses: el moment del canvi real als Estats Units.

Abans de la data escollida, Adbusters es reuneix amb el grup *New Yorkers Against Budget Cuts* per organitzar la protesta. Proposen una assemblea tot i que no estan gaire familiaritzats amb el tema, però se sap que havia funcionat molt bé a Espanya. Tant Anonymous com Adbusters estan preocupats per l'assistència a les protestes. Adbusters compta amb 90.000 subscriptors i creuen que potser poden presentar-se unes 20.000 persones. Però hi ha dubtes sobre si al ser una campanya virtual tindrà poc èxit. Tenen un pressupost baix per fer publicitat, organitzar autocars i atreure més activistes. Anonymous considera que ha de potenciar l'ús d'Internet per organitzar la protesta i el 23 d'agost de 2011 publica un vídeo a Youtube (xen0nymous, 2011).

La concentració del 17 de setembre havia de produir-se al voltant de la famosa escultura del brau de *Wall Street*, que representa el poder financer. Allà la policia va construir una barricada de manera que els manifestants no van poder desplaçar-se per Wall Street com estava planificat. Els manifestants comencen a publicar tota la informació en directe a Internet, es publiquen una mitjana de 300 *tweets* al segon i Twitter es cau. Aquest va ser l'inici del moviment OWS.

2.5.1 Un dels impulsors del moviment: Adbusters

Qui hi havia darrera de la proposta convocada a la xarxa pel 27 de setembre de 2011? Adbusters (*AB Coasters Media Formation*) és una organització anticapitalista fundada a Canadà que duu a terme un atac als mitjans de comunicació i a la filosofia consumista que aquests promulguen. El seu objectiu és utilitzar la publicitat com un mitjà de comunicació d'idees i compensar així la manipulació que exerceix sobre la societat. L'organització apareix el 1989 i el 1994 neix, vinculada a ella, una revista homònima publicada cada dos mesos. Es presenta com un espai de diàleg i lluita contra el consumisme i el capitalisme, en el qual tenen cabuda escriptors, activistes, estudiants i altres persones compromeses amb l'anticonsumisme.

La plantilla d'Adbusters està formada en gran part per publicistes, que s'encarreguen de produir uns contraanuncis que destaquen per l'alta qualitat del disseny gràfic. També hi treballa un equip de juristes dedicats a demandar als mitjans nord-americans que es neguen a contractar els seus anuncis, la qual cosa serveix per donar més difusió a les seves iniciatives.

La revista que publiquen compta amb 120.000 exemplars en circulació. A les seves pàgines es troben articles que van des de l'atac directe al consumisme a altres relacionats amb la forma de vida que promou la publicitat massiva (obesitat, anorèxia o culte al cos).

Encara que l'objectiu de 20.000 participants no es va assolir, la seva proposta va ser tot un èxit amb el pas dels dies, començant amb un miler de persones acudint la primera jornada i d'altres acampant a Zuccotti Park, una plaça al sud de Manhattan. A partir d'aquell dia, molts col·lectius que mai s'havien adonat que tenien interessos en comú, van sentir-se units i recolzats, sense importar la seva procedència o característiques: estudiants asfixiats pel deute, treballadors sense assistència mèdica, jubilats sense pensió i aturats de tota classe o afiliació política. Tots se sentien del 99% de la població, un sentiment d'unió que va fer també que es relacionés amb el moviment la frase "*We are 99%*".

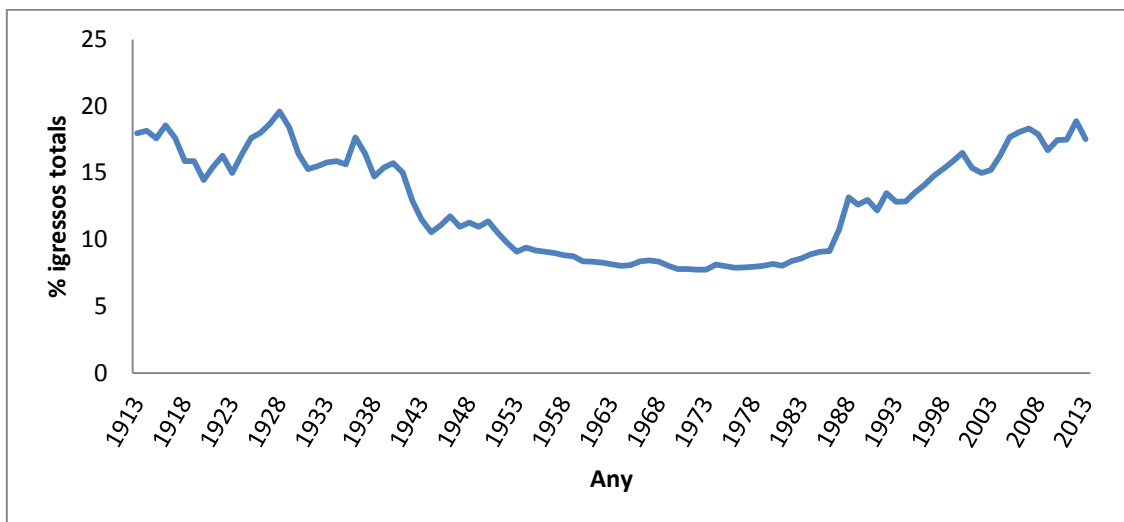
2.6 El moviment del 99%

Un dels èxits del moviment és la sensació d'unió entre molts col·lectius diferents. Estudiants recentment llicenciats, jubilats o aturats, grups que a priori no tenien una vinculació directa en temes socials, van sentir que havien d'unir-se per canviar la situació d'injustícia del moment. No hi ha una única causa ni motiu per aquesta lluita, però una de les claus més

importants del moviment era la sensació de que hi havia una divisió injusta a la societat, conformada per un 1% de la població amb uns privilegis exagerats segons la percepció de l'altra 99%.

En el següent gràfic es mostra l'evolució dels ingressos de l'1% de la població dels Estats Units des del 1913 al 2012 a través de dades fiscals, més concretament ingressos bruts abans d'impostos.

Figura 2. 3. Evolució dels ingressos de l'1% de la població d'Estats Units

Font: (Atkinson, Thomas, Facundo, & Alvaredo, 2011)

Es pot observar un primer cicle a l'alça en les dècades del 1910 i 1920, entre mig de la crisi de 1929. Més endavant, es va observar una tendència estable a partir dels anys 50 que es va mantenir durant gairebé 40 anys. Tot i això, des de finals de la dècada de 1980 fins a l'inici de la crisi financera de 2008, l'1% de la població dels Estats Units va passar a duplicar el seu nivell d'ingressos (d'un 9% a un 18%).

Una de les formes per plasmar la indignació per aquest i molts altres temes va ser amb la creació d'una pàgina web (*We are the 99 Percent*) on es demanaven testimonis de diferents persones que expliquessin, juntament amb una fotografia, quines circumstàncies els hi feien sentir impotents davant les injustícies o quina era la seva situació per sentir-se part del 99%:

"The 99 percent have been set against each other, fighting over the crumbs the 1 percent leaves behind. But we're all struggling. We're all fighting. It's time we recognize our common struggles, our common cause. Be part of the 99 percent and let the 1 percent know you're out there."

Tot i que la seva creació va ser el 23 d'agost de 2011, no s'observen missatges de gent fins a principis de setembre. Així mateix n'hi ha una desena escrits abans de l'inici de les acampades. A través de les seves 231 pàgines s'observen perfils totalment diferents entre ells, gent sense pertinença a cap grup concret i amb els seus propis problemes: joves sense poder continuar o acabar els seus estudis, mares amb feina que gairebé no poden donar de menjar als seus fills, persones de races minoritàries denunciant la dificultat de la seva situació, homes, dones, joves...

Pàgines com aquesta, amb l'ajuda de plataformes en línia com *Twitter* o *Facebook*, han aconseguit que el moviment hagi humanitzat el concepte de desequilibri econòmic i crear un sentiment d'empatia amb aquells que realment van ser els afectats de la crisi financera (Northridge, 2012): es va portar la cultura política al nivell popular.

En el moment de les acampades, Hector Cordero-Guzman, professor de la *City University of New York* va dur a terme una enquesta per conèixer el perfil de gent afectada pel descontent social i que participava a *Occupy Wall Street*. Els resultats del seu estudi (Cordero-Guzman, 2011), amb una mostra de 1.619 persones, aporten dades interessants. A la població estudiada, destacaven els homes (un 67,1%), els menors de 34 anys (un 64,2%), la gent de raça blanca (81,3%), persones amb estudis universitaris (29,1%) o amb estudis secundaris (22,8%), treballadors (41,7%) i treballadors a temps parcial (16,9%) o aturats (10,8%) i amb diversos estats civils (destacant els solters i casats). Un moviment que, segons les conclusions de Cordero-Guzman, prové i reflecteix el 99% de la població.

Un altre fet important per assolir aquest sentiment d'unió, i per tant, de coneixement i acceptació del moviment dins la societat, va ser el fet de tenir discursos molt directes (per exemple, lluitar contra les injustícies econòmiques de l'1% de la població) i la utilització de molts eslògans i frases que arribessin a tots els sectors de la població. El nucli del moviment tenia una empenta molt definida (aturar la plutocràcia) que s'aconseguiria d'una manera que fos una forma de viure o de ser, una afirmació existencial intensa per tothom (Gitlin, 2013a). Entre els molts lemes utilitzats a més de l'esmentat "*We are the 99%*", es podien trobar d'altres que definien les emocions de cadascú: "*Robin Hood was right*", "*One day the poor will have nothing left to eat but the rich*", "*I'm 84 and mad as hell*" o "*I could lose my job for having a voice*" (BuzzFeed News, 2011).

2.7 Fets importants d'OWS durant el 2011

Les següents dates representen alguns dels fets seleccionats més destacats de la cronologia descrita per Manuel Castells (2012) que van succeir abans de finalitzar l'any 2011:

- **17 de setembre:** Primera acampada (entre 1.000 i 5.000 persones) a Zuccotti Park, al sud de Manhattan.
- **24 de setembre:** 80 persones són detingudes després que els manifestants obliguessin a tancar alguns carrers. La policia ruixa amb esprai de pebre a una noia de 25 anys. Es puja en vídeo a Youtube, causant indignació.
- **25 de setembre:** Anonymous amenaça la policia de Nova York a través d'un vídeo a Youtube.
- **26 de setembre:** Anonymous publica informació personal molt extensa sobre l'agent que va ruixar a la noia amb pebre.
- **28 de setembre:** Més de 700 pilots de *Continental* i *United Airlines* se sumen a les manifestacions, a la vegada que el Sindicat de Transports de EUA vota recolzar el moviment. També l'inspector cap de policia declara públicament que no es pot impedir l'acampada a Zuccotti Park degut a que és una plaça pública de propietat privada.
- **30 de setembre:** Marxa fins la prefectura de policia de Nova York per a protestar contra la resposta oficial de la setmana anterior. Es comença l'acampada a Boston.
- **1 d'octubre:** Unes 5.000 persones es manifesten i es fan unes 700 detencions. Molts vídeos dels incidents són penjats a Youtube.
- **5 d'octubre:** Més marxes, aquest cop amb més de 10.000 persones.
- **6 d'octubre:** S'inicien acampades a diverses ciutats d'Estats Units d'Amèrica, entre elles a San Francisco, Filadèlfia o Las Vegas.
- **8 d'octubre:** Les acampades arriben a la capital del país, Washington DC. Hi ha aldarulls a la ciutat i incidents.
- **13 d'octubre:** Bloomberg, alcalde de Nova York, declara que la propietària de Zuccotti Park (*Brookfield Properties*) vol desallotjar la plaça per netejar-la. Es garanteix que es podrà tornar a ocupar després de la neteja.
- **25 d'octubre:** S'utilitza armes de foc per a dispersar els manifestants a Oakland (Califòrnia), causant ferits, especialment greument a un veterà de la guerra d'Iraq. Es convoca una vaga general el 2 de novembre.

- **15 de novembre:** A la 1 de la matinada del 15 de novembre es va procedir al desallotjament de manera violenta per la policia del Zuccotti Park, per ordres de l'alcalde. Posteriorment, la plaça es va reorganitzar i vigilada per un equip de seguretat de manera que no fos possible una nova ocupació.
- **17 de novembre:** Es commemora el segon mes de l'inici de les acampades amb una marxa de més de 30.000 manifestants.
- **20 de novembre:** S'intenta protestar davant de la casa de l'alcalde però un cercle de policia impedeix que els manifestants s'apropin. Es fa una cassolada tot i les dificultats.
- **17 de desembre:** El dia que es compleixen 3 mesos de l'inici de les acampades s'intenta reocupar Zuccotti Park trencant una tanca, però al final s'ocupa una plaça propera. A més, una marxa recorre Manhattan i hi ha 50 manifestants detinguts.

2.8 Organització de les acampades

Un cop començades les acampades, amb el pas dels dies cada cop més multitudinàries, el principal problema era la seva organització. Les acampades es van reproduir en tot el país, variant en la quantitat de gent que hi participava, però mantenint el mateix esperit. Per aquest fet els organitzadors es van basar amb les experiències anteriors com el 15-M i el cas d'Egipte.

La seva principal característica volia ser la d'una nova manera d'organitzar-se i prendre decisions, de manera horitzontal: una democràcia real. Es plantejava la política no com una sèrie de qüestions a decidir, sinó el que els organitzadors consideraven que era una forma de ser (Greenberg, 2012). Per aquest fet s'oposaven a un lideratge formal, és a dir, volien que no hi hagués un líder visible. Cada acampada va crear el seu lloc web per anar donant totes les instruccions i experiències. Les funcions de lideratge local s'exercien de manera rotatòria per evitar que ningú pogués assumir un control més enllà del necessari.

Es van crear assemblees generals, reunions horitzontals per a tothom on es debatien diferents temes. Qualsevol podia presentar o comentar una proposta. Els temes havien de ser d'afectació general i en cap cas personals.

El procediment quan algú tenia una proposta era el següent: Es presentava la idea, tot indicant el motiu pel qual es plantejava i com es duria a terme; seguia una ronda de preguntes i discussió en general i llavors es votava la seva acceptació o rebuig. Un comitè

temporal regulava les votacions, que es regien per la llengua dels signes. Si no s'acceptava amb un consens total, es podia revisar la proposta i tornar-la a presentar. Degut a la dificultat d'un consens del 100%, en algunes assemblees s'acceptava amb un 90% de l'acceptació total.

Figura 2. 4. Llenguatge de símbols utilitzat a les acampades d'OWS

Font: <http://occupydesign.org/7789>

Per implementar les propostes acceptades es van crear comitès específics com els de facilitació (el que regulaven les assemblees generals), els de mitjans de comunicació, menjar, acció directa, neteja, legal, mèdic...

Finalment, també es va crear la figura dels portaveus per a permetre una millor comunicació entre comitès i grups de treballs. Representaven el punt de vista dels comitès i s'encarregaven de la coordinació de sectors i de donar continuïtat als temes de l'assemblea. Per a alguns no van ser figures acceptades ja que no representaven el símbol de cap lideratge formal del moviment.

2.9 Emocions en els moviments socials

Segons Simone Belli (2014), els moviments socials creen un cos necessari per les persones per fer visible el que tenen a dins: les emocions. Aquest cos, en forma física a les acampades o en línia a través de les xarxes socials en línia, creen una màquina amb la combinació de veus (com els pòsters, les idees, els tweets o les assemblees) i emocions (invisibles, tot i que tangibles). Hi ha una intersecció difícil de diferenciar entre l'espai real i virtual, on es combinen fets complicats de barrejar en altres situacions. Una cadira de plàstic o un telèfon mòbil poden expressar emocions semblants. Veus de gent activista o de gent que no acostuma a expressar-se normalment en veu alta poden sentir-se identificats per una causa comú. Els dos mons poden lluitar contra les institucions d'una manera conjunta. Mentre els

participants a OWS podien cridar, discutir o portar banderes, altres enviaven *tweets* o compartien imatges a les xarxes socials en línia, demostrant la connexió entre ells per un fi comú. Aquests últims, a través de les experiències, missatges, documents, o fotografies s'han convertit en una espècie de periodistes involuntaris, on per primer cop aporten una visió directa i profunda de les preocupacions.

Les emocions es vinculen a factors corporals més que deliberatius que es contagien i es propaguen entre les persones. La construcció d'emocions col·lectives emergeix d'un procés d'interacció i comunicació continua on son compartides, es retroalimenten i es transformen unes a altres (Damasio, 2013).

Un fet vital per a l'èxit dels moviments amb la interacció de dos mons (el virtual i el físic) es pot observar amb el següent exemple. Quan es va procedir al desallotjament dels acampats a la Plaça Catalunya de Barcelona, es va estendre un sentiment de ràbia que va causar l'efecte rebot per a les institucions, multiplicant el nombre de persones que van passar a sentir-se identificades amb la situació injusta percebuda. (Mont, 2011). A la percepció general es veu com un intent d'esborrar qualsevol mena de record físic del que ha succeït, no deixant cap símbol a la plaça, obviar el que ha significat com una neteja. Però a les xarxes socials en línia, com a la memòria de la gent, no es pot esborrar res. Les memòries de la multitud poden fer que encara se sentin, escoltin i es vegin les centenars de veus indignades. Un antecedent a les ments que recorda que si va funcionar un cop, es pot repetir (Belli, 2014). A més, l'ocupació de llocs públics ha fet replantejar a les autoritats la privatització de certs espais.

2.10 Actualitat i perspectives de Occupy Wall Street

Després de més de 4 anys des del esdeveniments a Sidi Buzid, quatre anys des del 15-M i gairebé quatre anys després de les acampades del moviment OWS, certs sectors es plantegen en realitat a què ha ajudat el moviment i com es troba a l'actualitat. Ja no existeixen les acampades com a tal i tampoc una organització tant específica com la que es va organitzar els primers mesos, però segueixen havent notícies sobre el tema o visibilitat del que va aportar a la societat.

El cas més recent es pot observar a Espanya, en el terreny polític. A les últimes eleccions municipals i autonòmiques (24 de maig de 2015), partits sorgits de la indignació de la ciutadania, com el cas de *BcnEnComú* o *AhoraMadrid*, influïts per la creació de *Podemos*, han aparegut entre els partits més votats. Tot i que directament *Podemos* no sigui l'únic partit del 15-M ni sorgit directament d'entre els seus participants, sí que va evolucionar amb idees

paral·leles al moviment. A més s'ha recolzat en la combinació de la indignació i el poder ciutadà per damunt les institucions per fer-se un espai al panorama polític espanyol. Són nombroses les entrades a Internet que associen els dos factors, com si anessin junts de la mà. Col·lectius tant dispersos com estudiants, aturats, o persones amb estudis superiors recolzen amb gran entusiasme aquest partit polític, grups que, per cert, tenien major simpatia pel 15-M (Urquizu, 2015). Tot i així, *Podemos* no és l'únic partit sorgit del moviment del 15-M, tal i com demostra les diferents candidatures que es van presentar a les eleccions europees del 25 de maig de 2014, com per exemple *Partido X*.

Segons la premsa internacional, la victòria de les eleccions municipals espanyoles ha estat un resultat molt clar: van guanyar els indignats (Delclós, 2015). Es mostra a Ada Colau com la "heroïna dels pobres". Titulars tant directes a la premsa anglesa com "*Robin Hood may rule in Barcelona*", relacionant aquesta victòria directament amb el 15-M i l'*Occupy Wall Street* (Campbell, 2015). Això sí, caldrà esperar als propers anys, o potser als propers mesos, fins a quin punt es produeix un canvi real a la societat i a la política. El mateix 15-M del 2015, dues setmanes abans de les nominades eleccions, diversos webs també es van fer ressò de l'aniversari, essent present encara a la memòria de les persones, participants o no, partidàries o detractores.

En relació a OWS, també es poden analitzar des de diversos punts de vista. El primer d'ells, com s'ha explicat al paràgraf anteriorment, és la visibilitat a Internet en els últims mesos. La pàgina web oficial del moviment OWS segueix molt activa avui dia. Allà s'expliquen les diferents accions i activitats que es porten a terme. La seva filosofia és la de donar veu als que no poden ser escoltats, lluitant al costat dels desfavorits i en contra del sistema capitalista més agressiu. No són accions tant importants ni tant populars com ocupar el Zuccotti Park, però sí que són força representatives. Per exemple, el *#BlackSpring*, una lluita en contra de la pobresa de les persones de color negre a Baltimore. És una batalla contra la pobresa, l'atur, terrorisme policial, escoles poc finançades... És una realitat a Baltimore però totalment equiparable al país sencer.

Sense anar més lluny, en relació a articles en webs, els mateixos dies en els quals s'estava cercant informació en relació a l'actualitat del moviment, una revista estatunidenca literària i de cultura fundada fa de més de 150 anys mostrava en portada un article centrat en aquesta qüestió: "*The Triumph of Occupy Wall Street*" (Levitin, 2015). Per a Levitin, que a les properes eleccions presidencials hagin de lidiar i se centrin amb la crisi els problemes de desigualtat d'ingressos és simplement un èxit de la llarga llista de victòries polítiques i legislatives de les que OWS pot sentir-se responsable. Les acampades s'han acabat i OWS ja no és visible als carrers, però l'abisme entre la desigualtat i la riquesa encara és allà, i fent-se

més gran. El que semblava un fenomen passatger de protestes ara es veu com el futur dels debats polítics dels EUA i la nova era de moviments activistes. *Occupy* va ser, en el seu nucli, un moviment limitat per les seves pròpies contradiccions: ple de líders que es declaraven a ells mateixos “sense líders”, governats per una estructura de consens que no assolía consensos, i intentant transformar la política refusant convertir-se en política. Tot i semblar una ironia l'impacte del moviment que molts veien només en un vidre retrovisor s'està tornant fort i més clar amb el pas del temps.

Per a Todd Gitlin (2013b), en canvi, OWS s'ha estancat en el seu intent de fer una transició d'un moment a un moviment. Va tenir un impacte notable en les eleccions presidencials de l'any 2012 decantant els vots cap a l'esquerra política, però ha sigut incapaç de convertir-se en un moviment de servei a temps complet. Analitzant altres aspectes, fins i tot s'ha creat un bus turístic arrel del moviment. La visita s'organitza al voltant de la seva història i per tot el districte financer de Manhattan. La idea de l'organitzador, Michael Pellgatti, participant de les acampades de l'any 2011, és la de poder explicar a la gent la història del moviment a *Wall Street*, ensenyant els llocs exactes i els esdeveniments que van succeir (Winchester, 2015). La visita, irònicament, costa 30 euros.

Hi haurà postures de tota mena, des de gent que pensi que el moviment només va ser cosa de dos dies, i d'altres que atribueixin a moviments com OWS o el 15-M qualsevol canvi a la societat que es produeixi. Sigui com sigui, aquests moviments ja són parts importants de la història de la societat contemporània i, tinguin o no un futur encara per a descobrir, van ser una experiència emocional única pels que hi van participar tal i com es comenta als següents apartats.

Figura 2. 5. Fotografia d'una manifestació d'OWS

Font: <http://roarmag.org/2014/02/founders-keepers-occupy-wall-st/>

3 Metodologia

3.1 Origen de les dades

Les dades d'aquest treball de fi de grau són secundàries. Provenen d'una enquesta en línia duta a terme pel grup de recerca de "Xarxes, Moviments i Tecnopolítica" del *Internet Interdisciplinary Institute* (IN3), pertanyent a la Universitat Oberta de Catalunya, entre el 17 de setembre i el 22 d'octubre de 2014. El mètode de selecció de les unitats va ser no probabilístic a través d'auto-selecció mitjançant plataformes digitals. Es va utilitzar el correu electrònic, Twitter i Facebook, creant un enllaç d'accés per cadascuna de les plataformes. A més, al web del grup de recerca també es va proveir d'accés directe al qüestionari en anglès i va garantir absolut anonimat.

El nombre total de respostes va ser de 542 (87 per correu electrònic i la pàgina web, 95 a través de Twitter i 360 per Facebook). Després de la depuració de les dades, la mida mostral va ser de 522 observacions.

3.2 Tècniques estadístiques utilitzades

3.2.1 Models d'equacions estructurals

Els models d'equacions estructurals (SEM en anglès) són un tipus de modelatge d'equacions que poden examinar una sèrie de relacions de dependències simultànies (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010). SEM utilitza un seguit d'equacions de regressió múltiple, separades però dependents entre elles, simultàniament especificant un model estructural conjunt. L'investigador ha de valorar, a priori, quines seran les relacions entre les variables, podent incorporar relacions de dependència, causalitat, correlació o variables latents.

En un primer moment s'ha de distingir quins són els diferents tipus de variables que hi poden aparèixer (García Veiga, 2011):

- **Indicador** (o variable observada): Aquelles variables que es poden mesurar.
- Variable **latent**: Característica que es voldria quantificar però que no es pot, per tant, sense error de mesura. Són conceptes hipotètics i no observables que poden ser mesures indirectament a través de diverses variables mesurables o observables. Són bones eines per a poder representar conceptes teòrics utilitzant múltiples mesures d'un concepte i així reduir l'error final.

- Variable **error**: Representació dels errors associats a la mesura d'una variable.
- Variable **exògena**: Variable que afecta a una altra variable i que no rep l'efecte de cap altra (variables independents).
- Variable **endògena**: Variable que rep l'efecte d'una altra variable, acompanyada d'un error de mesura.

En les representacions gràfiques d'equacions estructurals, cada tipus de variables es representa amb una forma diferent:

- Les variables **observables** es representen dins de **rectangles**.
- Les variables **no observables** i els **termes d'error** es representen dins de **cercles**.
- Les relacions bidireccionals (**correlacions**) es representen amb un **vector corb** amb una fletxa a cada extrem.
- Les **relacions entre dues variables** es representen amb un **vector recte** amb una fletxa a un dels dos extrems, indicant una relació de dependència. Aquest només pot ser entre variables exògenes i endògenes.

Es distingeixen tres tipus d'efectes de les variables: directes, indirectes i totals. L'efecte directe és la influència d'una variable sobre una diferent sense cap altra variable intermèdia involucrada (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010). En l'efecte indirecte, hi ha almenys una variable intermèdia que intervé en el procés. L'efecte total és la suma dels dos anteriors.

Existeixen dos gran tipus de models d'equacions estructurals: els **models d'anàlisi de factors** i els **models estructurals o causals**:

Els models d'**anàlisi de factors** són aquells que mesuren la validesa de variables latents a partir d'un nombre reduït de factors i on apareixen només relacions de correlació. Al seu torn es poden dividir en:

- **Anàlisi factorial confirmatòria** (CFA en anglès), quan l'investigador té algun coneixement sobre l'estructura latent de les variables. Es basa a aquest coneixement per a postular relacions entre les variables observades i els factors subjacents a priori. Llavors, pot testar la seva hipòtesi estadísticament.

- **Anàlisi factorial exploratòria** (EFA en anglès), quan l'investigador no coneix cap informació certa sobre les variables observades i latents. Així s'intenta esbrinar en quina extensió i com estan unides les variables i obtenir l'estructura mínima de factors subjacents.

En segon lloc, els **models estructurals** o causals es diferencien dels anteriors ja que poden representar relacions estructurals entre les variables, creant una estructura de camins. Per això es poden descriure com a models causals.

En el procés de modelatge amb qualsevol tipus de models d'equacions estructurals poden existir sis etapes (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010). Les quatre primeres assolirien l'objectiu de crear models d'anàlisi de factors. Les dues últimes són necessaris si s'amplia el model amb relacions causals:

- Definició dels constructors individuals: Definir quines variables s'utilitzaran com a mesures del model.
- Desenvolupar i especificar les unitats de mesura del model: Crear variables mesurables amb constructors. Dibuixar un diagrama de camins pel model mesurat.
- Dissenyar un estudi per a produir resultats empírics: Avaluar l'adequació de la mida mostral i seleccionar el mètode d'estimació i com tractar les dades mancants.
- Avaluar la mesura de la validesa del model: Calcular mesures de bondat de l'ajust del model confirmatori o exploratori creat.
- Especificar el model estructural: Convertir el model de mesura en un model causal.
- Avaluar la validesa del model d'equacions estructural: Calcular les mesures de bondat de l'ajust, significació, direcció i mida dels paràmetres estructurals calculats.

Els models d'equacions estructurals són una eina relativament nova. Les seves arrels daten de la primera meitat del segle XX, però no va ser fins l'aparició d'ordinadors i programes que es va poder aplicar. Fins el 1970 el seu creixement va ser molt lent, però al 1994 ja hi havia més 150 articles relacionat amb la tècnica a revistes acadèmiques i científiques (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010), i el nombre es va incrementar fins a 300 fins l'any 2000.

3.2.2 Altres tècniques

Anàlisi clúster

L'anàlisi clúster és una tècnica multivariant amb l'objectiu principal d'agrupar objectes basant-se en les característiques que posseeixen. Les agrupacions intenten assolir la màxima homogeneïtat intragrups i la major heterogeneïtat intergrups. Si aquesta classificació és òptima, els objectes del mateix clúster s'observarien gràficament junts entre ells i els diferents clústers es trobarien allunyats.

Algunes de les seves característiques que la diferencien d'altres tècniques (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) són:

- És una tècnica descriptiva, atèrica i no-inferencial: No té una base estadística en la que suposar inferències de una mostra a una població. No es garanteixen solucions úniques ja que depèn de molts elements en el procés.
- Crea clústers, malgrat la existència anterior d'alguna estructura amb les dades: només amb un suport conceptual fort i una posterior validació, els clústers poden ser rellevants i explicables.
- La seva solució no és generalitzable perquè depèn totalment de les variables utilitzades com a base: tot i que aplicable a altres tècniques, en l'anàlisi clúster aquest fet encara més ja que l'investigador ha de especificar complement totes les variables, suposant que tenen un suport conceptual fort.

Existeixen diversos tipus d'algoritmes de clúster, classificats entre mètodes jeràrquics, no jeràrquics i combinacions dels anteriors. En el present cas, el mètode utilitzat serà jeràrquic. Aquests processos es relacionen amb una sèrie de $(n-1)$ decisions clústers (essent n la mida mostral) que combinant-se formen una estructura d'arbre. Es comencen amb totes les observacions com clústers independents (tants clústers com observacions) i s'utilitza alguna mesura de similitud per a calcular la distància entre cadascun dels clústers. Aquells dos més similars s'uneixen en un nou clúster, reduint el nombre de clústers en una unitat. El mateix procés es repeteix unint sempre els clústers més similars. Després de $(n-1)$ iteracions, s'uniran finalment els dos clústers més diferents, obtenint la forma d'arbre final.

Entre els diferents algoritmes jeràrquics, el mètode escollit per a mesurar la distància entre objectes serà el de Ward de variància mínima dins els grups. Aquest mètode es diferencia d'altres (com el mètode dels centroides, el d'enllaç senzill o mètode de mitjanes) en el sentit que no només és una mesura simple de similitud, sinó que mira la suma de quadrats en els

clústers sobre totes les altres variables. El procediment que segueix és enllaçar la parella que aporta una menor contribució a l'increment del total de la variància, formant un nou conjunt.

El pas més crític d'aquest mètode esdevé l'elecció del nombre final de classes a escollir. Un cop dut a terme el procés d'unió entre clústers, es pot mostrar en una figura on cada clústers es va enllaçant amb el més propers a ells formant una forma d'arbre. La diferent alçada entre les unions dels clústers indiquen diferent distància entre els mateixos. Grups més heterogenis entre ells tindran alçades superiors a la resta. No existeix un procés objectiu estàndard per a l'elecció del nombre òptim de clústers (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010), sinó que s'ha d'intentar aconseguir l'objectiu principal de la tècnica, grups el més homogenis possibles essent el màxim de diferents entre ells. Entre algunes de les regles a tenir en compte per a aconseguir aquest objectiu és escollir nombres de clústers, es pot observar l'estructura de les alçades de les últimes agrupacions, per a comprovar si hi ha algun salt clar que diferenciï més les característiques entre els grups.

Finalment, escollit el nombre òptims de clústers, s'ha de procedir a la seva interpretació i validació.

3.3 Recursos informàtics

Totes les dades es van obtenir i tractar mitjançant el programa SPSS versió 20 de l'empresa IBM.

El primer dels passos que es va dur a terme va ser la traducció de tots els elements al català, per a una més fàcil comprensió dels conceptes apareguts a l'enquesta original, en anglès. El procés va continuar amb l'obtenció de taules de freqüències individuals i conjuntes de cadascuna de les variables escollides pel model. Degut a aquesta anàlisi descriptiva inicial, es van crear conjunts de variables de resposta múltiple (no considerats variables per SPSS) i algunes noves variables, com per exemple variables de participació a diversos períodes de temps, diferents situacions laborals o educacionals. A més, es van utilitzar altres mètodes estadístics puntualment com agrupacions seqüencials o anàlisi de components principals per analitzar algunes variables concretes del model. També es va actualitzar un diccionari de variables, amb els noms actualitzats i l'addició de les possibles noves variables i dels grups de resposta múltiple.

Igualment es va procedir a la homogeneïtzació de la base de dades per al seu posterior ús convertint totes les variables categòriques en dicotòmiques, escollint la categoria interessada de comparació (ja fos la més contestada o per altres motius, com el fet de voler

analitzar l'indicador d'estar endeutat o no). Aquestes categories es comentaran concretament a l'apartat Modelització.

En relació a la creació de models d'equacions estructurals el programa utilitzat va ser AMOS versió 20, una extensió del mateix programa SPSS indicada especialment per aquest tipus de models. El programa inclou una interfície gràfica especial pel disseny de models de manera intuïtiva, diverses opcions per a la seva personalització i enllaç directe amb les bases de dades amb extensió "spss".

4 Descripció de la mostra

A continuació es descriuen els trets més rellevants de la mostra obtinguda amb l'enquesta sobre *Occupy Wall Street*. A més de taules de freqüències, s'utilitzen altres tècniques com clústers jeràrquics per a explicar alguns dels seus trets més característics. Finalment, a la descripció demogràfica es comparen els resultats obtinguts amb les últimes dades disponibles de la demografia dels Estats Units d'Amèrica, per a comprovar la representació de la mostra.

S'ha utilitzat la variable de "Participació a OWS" com a creadora de dos grups per a l'anàlisi bivariant. La variable indica que un 73,6% dels enquestats van participar a OWS. La categoria de la resta inclou les persones que no van participar o les que van indicar NS/NC. A partir d'aquesta variable s'han realitzat les proves pertinents per a rebutjar o no la hipòtesi nul·la d'igualtat entre grups, és a dir, si el perfil dels dos grups es pot considerar o no igual. Al text, només es comentaran els resultats bivariants de les variables que continguin diferències estadísticament significatives. Les taules no incloses en aquest apartat es troben a l'Annex 2: Taules.

4.1 Descripció demogràfica

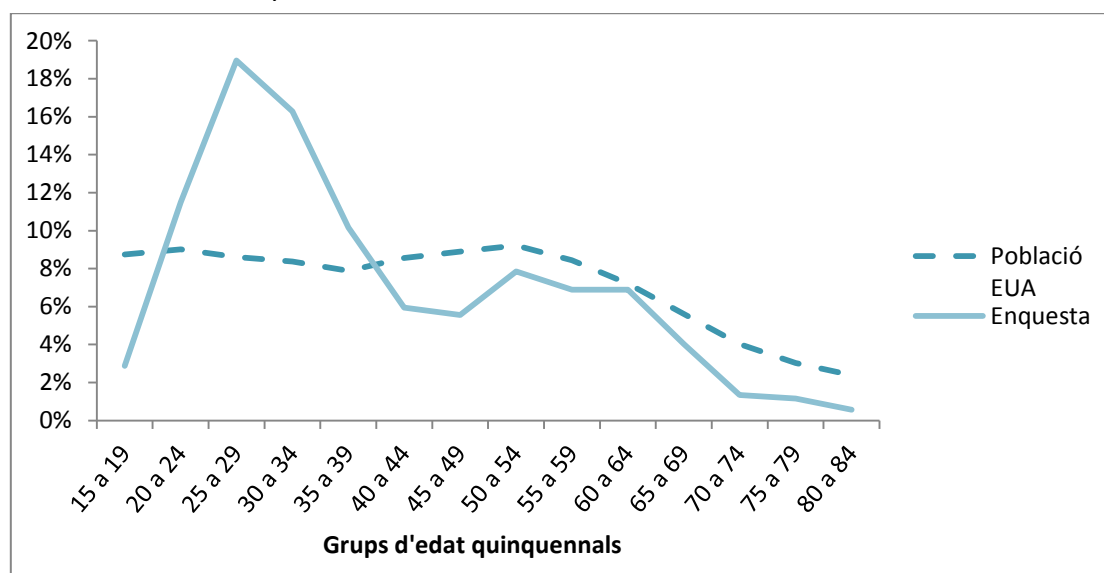
En relació al sexe dels enquestats, la mostra està formada majoritàriament per homes (54,2%) (veure Taula A2. 1). En aquest aspecte, se separa de la distribució poblacional del país, on el percentatge d'homes és del 49,2% (U.S. Census Bureau, 2015, *última dada disponible: 2014*).

L'edat varia dels 15 a 84 anys, essent 39,5 la seva mitjana. S'efectua una prova Z de Kolmogorov-Smirnov per a contrastar la hipòtesi de normalitat de les dades i es rebutja l'esmentada hipòtesi (Taula A2. 2). Per a comprovar la independència de l'edat segons la participació a OWS es fan servir mètodes no paramètrics. En aquest cas concret, s'utilitza la prova U de Mann-Whitney per a mostres independents. El test no permet rebutjar la hipòtesi nul·la de dependència de variables, pel que els dos grups es consideren iguals. S'observa que hi ha dues agrupacions per edats, una dels més joves (de 15 a 44 anys, amb especial presència dels de 25 a 33 anys) i més de 45 anys (concentrats entre els 52 i els 62 anys).

Les darreres dades disponibles sobre l'últim cens de població dels EUA (U.S. Census Bureau, 2010) indiquen que les distribucions són diferents. Els grups d'edats quinquennals entre els 15 anys i els 54 anys són similars entre ells, observant-se una lleugera disminució en els

grups d'edat dels 30 als 40 anys. A partir dels 55 anys, la proporció de població disminueix lentament tant a la mostra com amb les dades disponibles. Aquest fet fa que els participants a l'enquesta estiguin compostats d'una població molt més jove que no pas la de referència.

Figura 4. 1. Comparativa entre distribució de l'edat d els grups d'edat de 15 a 84 anys entre la població dels Estats Units d'Amèrica i la mostra

Fonts: Població EUA: Census of Population and Housing 2010. Enquesta: Elaboració pròpia (N=522).

En relació al lloc de naixement (Taula A2. 3), tres quartes parts de la mostra són nascuts als EUA. La resta es divideixen en meitats iguals entre Europa i altres continents. En comparació al seu lloc de residència (Taula A2. 4), s'observa que hi ha un augment de tres punts percentuals de residents als EUA. Aquest mateix valor (tres) són els punts percentuals que representen la disminució del nombre de residents europeus.

La mostra està constituïda per una àmplia majoria d'individus blancs no hispans o euro-americans (85,7%) (Taula A2. 5). Aquesta proporció està molt per sobre de la mitjana del país, un 62,6% (U.S. Census Bureau, 2015, última dada disponible: 2013).

En termes de nivell d'educació (Taula A2. 6), la mostra està conformada majoritàriament per persones amb estudis universitaris finalitzats (71,4%). Tot i que amb un nivell de significació del 5% no es pugui rebutjar que els dos grups siguin iguals, amb un 10% de significació es rebutjaria estadísticament. El percentatge de participants a OWS que declaren tenir estudis universitaris és 8,7 punts percentuals superior al de la categoria de la resta. Si es compara amb el nivell estudis de la població dels Estats Units d'Amèrica, el 86% de la població ha acabat els seus estudis secundaris, fet que contrasta amb el 97,1% a la mostra. Si es considera la població amb nivell d'estudis universitaris, aquest percentatge és del 28,8%,

dada que és totalment diferent a la de la mostra (71,4%) i no considerant-se representativa de la població.

Si s'analitza la situació financera o laboral (Taula 4. 1), la resposta més contestada pels enquestats és que estan endeutats, tot i que en el grup de la resta, és superada pel treball a jornada completa. Dels que treballen a jornada parcial, hi ha un major percentatge entre els participants (23,2%) que a la categoria de la resta (14,5%). També hi ha un elevat percentatge d'estudiants (19%) i de persones amb feina estable. Entre les categories amb més diferència entre grups destaquen els que tenen feina precària, els aturats i els que treballen sense contracte, situacions més freqüents entre els participants a OWS. La taxa d'atur estimada dels EUA és d'un 8,4%, (U.S. Census Bureau, 2015, última dada disponible: 2013) fet que concorda amb la dada de la mostra (8,6%).

Taula 4. 1. Situació financera / laboral.

Situació financera / laboral	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Endeutat	139	36,3	39	28,3	178	34,2
Jornada completa	112	29,2	42	30,4	154	29,6
Jornada parcial	89	23,2	20	14,5	109	20,9
Estudiant	77	20,1	30	21,7	107	20,5
Feina estable	75	19,6	24	17,4	99	19,0
Feina permanent	51	13,3	20	14,5	71	13,6
Autònom	55	14,4	16	11,6	71	13,6
Freelancer	49	12,8	13	9,4	62	11,9
Feina inestable	44	11,5	8	5,8	52	10,0
Jubilat	39	10,2	12	8,7	51	9,8
Aturat	37	9,7	8	5,8	45	8,6
Sense ingressos	27	7,0	7	5,1	34	6,5
Treballant sense contracte	30	7,8	3	2,2	33	6,3
Feina temporal	25	6,5	8	5,8	33	6,3
Feina domèstica sense retribució	25	6,5	8	5,8	33	6,3
Altres situacions	25	6,5	4	2,9	29	5,6
Total	383	100	138	100	521	100
$\chi^2=24,710$; Significació=0,075						

A conseqüència del tipus de mostreig (accidental) la mostra no és representativa de la població dels EUA. A més, la comparativa conclou que les característiques de la mateixa no

s'assimilen a les de la població dels Estats Units d'Amèrica. Les anàlisis d'aquest treball només permeten analitzar la mostra i no pretenen en cap moment fer cap inferència sobre els participants a *Occupy Wall Street* ni sobre la població dels Estats Units d'Amèrica.

4.2 Qüestions sobre *Occupy Wall Street*

El nivell d'identificació amb OWS (Taula 4. 2) varia en funció de la participació. El 81,9% dels participants es consideren identificats amb el moviment, essent aquest percentatge d'un 67,5 en el cas de la resta. Hi ha un percentatge major del grup de la resta que no se sentia identificat amb el moviment però en l'actualitat s'hi sent (11,4%) o que continua sense identificar-se (19,3%), acumulant gairebé un 30% entre ambdues categories, molt superior al 5% acumulat en els participants a OWS. Finalment, s'ha de remarcar la diferència entre els que se sentien identificats amb el moviment que ara ja no s'hi senten, observant-se gairebé 6 cops més (2,7% per participants i 11,4% a la resta) en el grup de participants a OWS.

Taula 4. 2. Identificació amb OWS

Identificació amb OWS	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
M'he sentit i em sento identificat amb OWS	303	81,9	77	67,5	380	78,5
No m'he sentit identificat amb OWS però ara m'hi sento	10	2,7	13	11,4	23	4,8
M'he sentit identificat amb OWS però ara no	47	12,7	2	1,8	49	10,1
No m'he sentit ni em sento identificat amb OWS	10	2,7	22	19,3	32	6,6
Total	370	100	114	100	484	100
$\chi^2=62,790$; Significació=0,000						

En funció del canal per a informar-se i/o difondre informació sobre OWS (Taula A2. 7), les xarxes socials en línia destaquen per sobre la resta, utilitzant-se en un 90,8% dels casos. Si s'exclou també la televisió, la resta de canals són més utilitzats pels participants a OWS (al voltant de 20 punts percentuals). En ambdós grups també destaquen la premsa digital i el boca-orella.

En relació a considerar els primers dies del moviment com una experiència emocionalment important (Taula A2. 8), s'observen diferències estadísticament significatives entre els dos grups. Gairebé un 94% dels participants a OWS declaren que va ser una experiència rellevant, reduint-se en 20 punts percentuals per la resta. Si es demana pel sentiment a

l'actualitat (Taula A2. 9), no es pot rebutjar que els dos grups siguin iguals. En aquest cas, el 56,1% considera que sí que és important.

Un altre dels temes dels quals es va preguntar va ser sobre canvis de percepció a causa d'OWS (Taula 4. 3). S'observen diferències importants en algunes idees com la percepció del capitalisme, les pràctiques dels moviments socials i la manera d'entendre la política o la intenció de vot, totes elles observades més pels participants a OWS (al voltant d'un 10% més que la categoria de la resta). En especial, cal remarcar la manera de percebre la participació política, opció seleccionada per un 53% dels participants a OWS comparat amb el 31,1% de l'altra categoria. Tot i que concebuda de manera semblant entre els dos grups, cal remarcar la importància de la percepció de l'atenció o de la justícia econòmica i de la capacitat de les persones per canviar les coses. Entre la resta no s'observa cap cas d'altres idees, en canvi, pels participants, aquesta opció va ser contestada per un 5%.

Taula 4. 3. Canvis de percepció

Canvis de percepció	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
La percepció del capitalisme	266	69,5	80	59,3	346	66,8
La percepció de l'atenció o de la justícia econòmica	241	62,9	82	60,7	323	62,4
Les pràctiques dels moviments socials	229	59,8	67	49,6	296	57,1
La capacitat de les persones per canviar les coses	189	49,3	64	47,4	253	48,8
Les meves maneres de participació política	203	53,0	42	31,1	245	47,3
La meua manera d'entendre la política	172	44,9	46	34,1	218	42,1
L'agenda dels mitjans	163	42,6	48	35,6	211	40,7
Què considero intolerable en una societat	149	38,9	52	38,5	201	38,8
Les qüestions que m'interessen	135	35,2	44	32,6	179	34,6
Què considero millor en una societat	133	34,7	45	33,3	178	34,4
La meua intenció de vot	85	22,2	18	13,3	103	19,9
No canvis d'idea	14	3,7	9	6,7	23	4,4
Altres canvis d'idea	22	5,7	0	0,0	22	4,2
NS/NC	12	3,1	5	3,7	17	3,3
Total	383	100	135	100	518	100
$\chi^2=50,918$; Significació=0,000						

Comparant els canvis que s'han produït a la vida dels enquestats (Taula A2. 10), es pot concloure que el fet més rellevant és el de veure més notícies nacionals, que afecta aproximadament a la meitat de la mostra (53,1%). D'altres com atendre a esdeveniments

comunitaris, veure notícies internacionals o adherir-se a una cooperativa d'estalvis i crèdit, són igualment realitzats pels dos grups. Una resposta especialment remarcable és la quantitat de participants a OWS que han deixat de votar (un 50% comparat amb el 10% de la resta) i d'altres aspectes relacionats amb la política, com són assistir a consells de la ciutat o buscar informació sobre partits polítics diferents als de la pròpia ideologia. També hi ha una gran diferència entre la proporció de gent que ha participat en protestes per temes en els que no tenia vinculació directa o que només compren productes de companyies que no són part de l'1% (quan és possible).

Si es pregunta pel canvi en la reputació de certs aspectes (Taula A2. 11), tant el de les institucions polítiques, partits polítics i mitjans de comunicació es considera que han estat negatius. Tot i així, pels sindicats, moviments socials i per Internet com a via d'organitzar protestes, aquesta evolució s'estima positiva. A cap dels conceptes s'observen diferències significatives entre ambdós grups, menys en el cas dels moviments socials, que hi ha un percentatge inferior de la categoria resta que considera que ha sigut positiu i un percentatge superior que pensa que no hi ha diferències. Si la pregunta se centra en les àrees que creuen que el moviment ha influenciat (Taula A2. 14) s'observen diferències estadísticament significatives entre grups: a totes les àrees hi ha un percentatge major (entre un 5% i un 10%) dels participants a OWS, exceptuant les persones que opinen que no ha influenciat a cap àrea.

Finalment, en la creença de si el moviment conduirà a un canvi polític i social (Taula 4. 4), pels participants a OWS l'opció més votada és "sí" (48,8%), mentre que per la resta l'opció de la meitat dels enquestats va ser de "sí, en part" (47%). La percepció de que no canviarà el marc social i polític és més elevada en la resta de participants, tot i que en els dos casos és inferior al 10%.

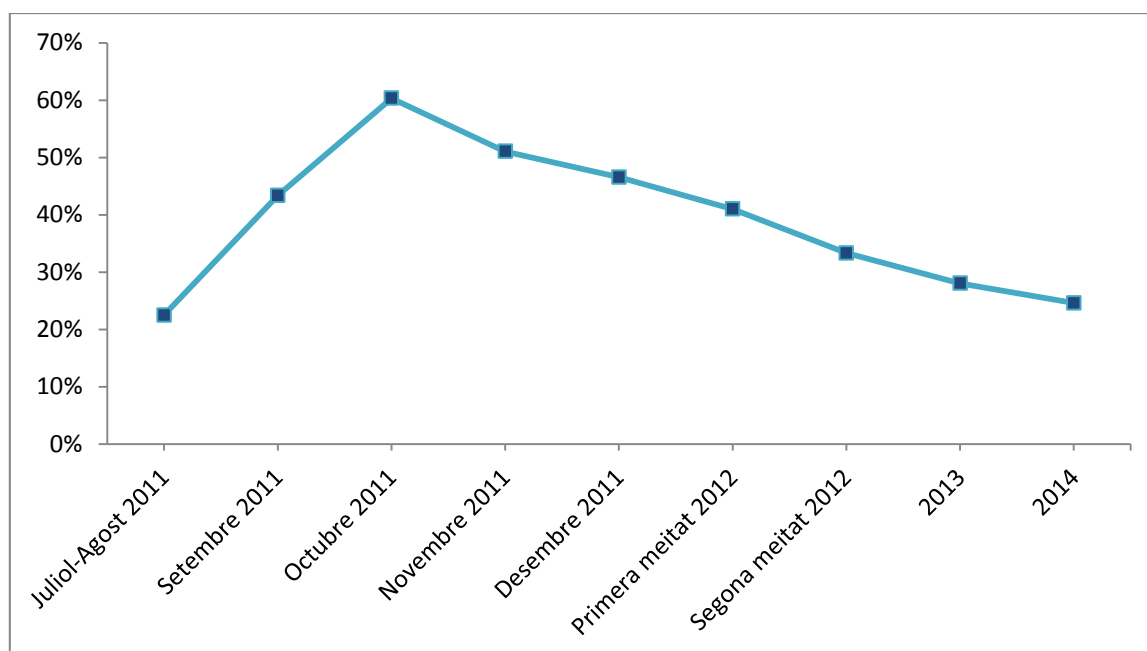
Taula 4. 4. OWS conduirà a un canvi social i polític?

Canvi social i polític	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Sí	185	48,8	50	37,3	235	45,8
Sí, en part	141	37,2	63	47,0	204	39,8
Sí, però només a llarg termini	42	11,1	10	7,5	52	10,1
No	11	2,9	11	8,2	22	4,3
Total	379	100	134	100	513	100
$\chi^2=13,304$; Significació=0,005						

4.3 Qüestions sobre la participació al moviment

En relació al moment de participació en el moviment, el període de màxima participació va ser l'octubre de 2011, un mes després de l'inici de la primera convocatòria. Aquesta ha anat reduint-se lleugerament any a any fins a arribar a menys de la meitat del màxim observat.

Figura 4. 2. Períodes de participació a Occupy Wall Street

Nota: A la figura no es mostra el percentatge de no resposta (NS/NC =16.5%)

Si es comenta quines eren les activitats en les que es participava abans d'OWS (Taula A2. 15), les més usuals eren la participació en moviments socials (56,1%), moviments relacionats amb Internet i activisme online (50%) i a grups d'activisme, d'aliança i solidaritat (46,6%). Un 35% de la mostra pertanyia a partits polítics o associacions sense ànim de lucre i un 10,5% de la mostra no participava a cap tipus d'activitat. Si es compara amb les activitats després de participar a OWS (Taula A2. 16), en general, la participació a altres grups/associacions ha augmentat de manera significativa, especialment en moviments socials (70,1%), moviments relacionats amb Internet i activisme online (63,8%) i a grups d'activisme, d'aliança i solidaritat (58,8%). Tant la pertinença a partits polítics o el fet de no realitzar cap activitat es redueixen, en el primer cas d'un 35,8% a un 23,6% i en el segon cas d'un 10,5% a un 6,3%.

Els cinc problemes que més van influir a participar al moviment (Taula 4. 5) són els directament relacionats amb l'economia i les institucions financeres i polítiques, per tant, les principals causes que van portar a la crisi financera de 2008

Taula 4. 5. Problemes que van influir en la participació a OWS

Problemes	n	%
Desigualtat econòmica	345	90,8
Falta de democràcia	315	82,9
Crisi econòmica	303	79,7
Rescat d'institucions financeres	300	78,9
Corrupció	294	77,4
Crisi ambiental	258	67,9
Retallades socials	255	67,1
Atur/Subocupació	246	64,7
Deute estudiantil	227	59,7
Habitatge	201	52,9
Immigració i racisme	189	49,7
Altres motius	96	25,3
Cap motiu en concret	2	0,5
Total	380	100

Si es realitza un clúster (Figura A3. 1), els cinc aspectes anteriors estarien al primer grup. Tots aquests motius són observats en més d'un 75% dels casos, essent la desigualtat econòmica la causa principal per 9 de cada 10 participants. Entre els motius que indiquen entre un 50% i 75% de la mostra es troben alguns majoritàriament socials i que afecten més directament a la societat, com l'atur, l'habitatge, les retallades socials... Aquest seria el segon gran grup del clúster, que es podria subdividir en tres agrupacions: la primera, amb el problema d'habitatge i immigració; la segona, amb els problemes econòmics més directes a les famílies i joves (atur, deute estudiantil); i la tercera amb problemes més genèrics, com la crisi ambiental i les retallades socials.

Taula 4. 6. Grups formats sobre motius que van influir a participar a OWS

Grup 1	Crisi econòmica, rescat d'institucions financeres, falta de democràcia, desigualtat econòmica i corrupció
Grup 2	- Habitatge i immigració i racisme - Atur/Subocupació i deute estudiantil - Retallades socials i crisi ambiental

En relació a les formes de participació (Taula A2. 17) es poden crear tres grups a través d'una anàlisi clúster (Figura A3. 2).

Taula 4. 7. Grups formats sobre formes de participació a OWS

Grup 1	En una manifestació (acció directa, protesta), en una assemblea i en xarxes socials i assistint a esdeveniments, campaments...
Grup 2	Firmant una petició online, enviant mails a polítics i via xarxes socials
Grup 3	- Participant en un bloqueig, tancant un banc/port..., participant en una “flash mob”, Crear un full informatiu o un diari i aturant un desallotjament. - Acampant a una plaça, enregistrament de vídeo/transmissió, fent un pòster, escrivint un post per un blog, organitzant alguna acció, contribuint a un “crowdfunding”, participant en projectes culturals/artístics o accions, fent feines més enllà de la comunitat i assistint a les reunions del Consell Municipal

El primer, format pels que van acudir a una manifestació (acció directa, protesta), a una assemblea o que van utilitzar les xarxes socials en línia mentre assistien a esdeveniments, és un grup que inclou a tots els que van participar activament en tasques presencials i més visibles. El segon grup inclou tasques a través d’Internet, anònimes generalment o sense tanta implicació visible, com és via xarxes socials en línia, firmant una petició online (la forma de participació més comú, realitzada per un 79,7% de la mostra) o enviant correus electrònics a polítics: és el grup dels participants virtuals, en general, menys implicats. Finalment, la resta de tasques conformen un gran grup, que tot i que no gaire diferenciats, es podria subdividir entre tasques d’acció reivindicativa més directa (Aturant un desallotjament, participant en un bloqueig, tancant un banc/port...) i d’altres que impliquen un nivell de treball elevat (Enregistrament de vídeo, fent un pòster, escrivint un post per un blog, organitzant alguna acció, contribuint a un microfinançament, participant en projectes culturals/artístics o accions, fent feines més enllà de la comunitat, assistir a les reunions del Consell Municipal). Aquest tercer gran grup inclou les tasques menys escollides pels enquestats, totes elles amb una resposta inferior al 50%.

Finalment, s’observa quines van ser les principals plataformes utilitzades en relació a OWS durant el moviment . La principal eina va ser Facebook, xarxa social en línia utilitzada per un 90,6% dels participants. Tot i que la resta no siguin tant populars, destaquen en el següent ordre: el web oficial d’OWS (55,9%), llocs webs en general (55,1%), *YouTube* (53,3%) i *Twitter* (48,8%).

4.4 Emocions

L'anàlisi de les emocions és l'eix principal de la recerca. Es fa una primera aproximació, de manera descriptiva bivariant i amb agrupació seqüencial (clústers) de les diferències observades segons participació. En aquest punt és on s'introdueixen les 13 emocions, 12 d'elles comuns en les dues preguntes (tant en el moment de les acampades com tres anys després), i una d'elles, la frustració, que només apareix el 2014.

Taula 4. 8. Definicions de les emocions incloses als models

Emocions	
Alegria	Sentiment de plaer que neix generalment d'una viva satisfacció de l'ànima i es manifesta amb signes exteriors.
Apoderament	Procés pel qual una persona o un grup social adquireixen els mitjans per enfortir el seu potencial en termes econòmics, polítics o socials.
Decepció (Només 2014)	Desengany de qui ha estat decebut.
Esperança	Confiança d'aconseguir una cosa, que una cosa que desitgem ha de realitzar-se.
Fàstic	Sentiment desagradable que ens causa una cosa que ens repugna.
Frustració	Estat de qui resta privat d'una satisfacció que creu que li correspon.
Il·lusió*	Error dels sentits o de l'esperit que fa prendre per realitat l'aparença.
Indiferència	Manca de sentiment a favor o en contra d'alguna cosa.
Indignació	Acció d'indignar-se; l'efecte.
Nostàlgia	Dolença causada per l'enyorament del país, del poble, de la llar.
Por	Torbament de l'ànim, especialment sobtós i fort, en presència d'un perill real o imaginari.
Ràbia	Torbament de l'ànim irritat, violentament enutjat.
Tristesa	Estat de qui està trist.

Font: (Institut d'Estudis Catalans, 2015) i (TermCat, 2015)

És essencial remarcar la presència del terme "il·lusió". Tot i que en català és una paraula amb un sentit positiu, en anglès (l'idioma de l'enquesta), aquest terme té una connotació negativa. És un sinònim de miratge, una il·lusió com a un engany degut a falses aparences. En cap de les accepcions angloparlants es consideraria una emoció positiva. Com que no hi ha un substantiu en català que pugui estar a la mateixa categoria que les altres emocions, es manté com a il·lusió*, tot i que no s'ha de confondre amb l'accepció catalana del terme "Engrescament que s'experimenta amb l'esperança o la realització d'alguna cosa", sinó com

a “Error dels sentits o de l’esperit que fa prendre per realitat l’aparença” o “Engany degut a una falsa aparença” (Institut d'Estudis Catalans, 2015).

4.4.1 Emocions durant les acampades (2011)

La següent taula recull les emocions recordades per la mostra estudiada durant el temps de les acampades (2011). Aquestes es diferencien entre els que van participar al moviment en algun moment o els que no van fer-ho o NS/NC.

Taula 4. 9. Emocions durant les acampades

Emocions 2011	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Esperança	348	90,9	108	79,4	456	87,9
Apoderament	296	77,3	77	56,6	373	71,9
Alegria	224	58,5	45	33,1	269	51,8
Frustració	161	42,0	42	30,9	203	39,1
Indignació	124	32,4	20	14,7	144	27,7
Tristesa	77	20,1	19	14,0	96	18,5
Por	67	17,5	12	8,8	79	15,2
Ràbia	56	14,6	10	7,4	66	12,7
Fàstic	36	9,4	11	8,1	47	9,1
Il·lusió*	35	9,1	12	8,8	47	9,1
Nostàlgia	41	10,7	4	2,9	45	8,7
Altres	29	7,6	2	1,5	31	6,0
NS/NC	5	1,3	10	7,4	15	2,9
Indiferència	8	2,1	6	4,4	14	2,7
Total	383	100	136	100	519	100
$\chi^2=123,125$; Significació=0,000						

En relació a les emocions recordades durant les acampades d’OWS, es poden apreciar les següents característiques:

- L’esperança és l’emoció més recordada (87,9%). Entre les persones que van participar a OWS, s’incrementa fins a un 90,9% de la mostra, diferenciant-se de la percepció de la resta d’enquestats (gairebé un 80%), essent aquesta diferència estadística significativament (Valor de Txi-quadrat=12,337, p-valor=0,000).

- La segona emoció més esmentada és l'apoderament. En el seu total, gairebé un 72% de la mostra va sentir aquesta emoció, incrementant-se en 7 punts percentuals pels participants d'OWS i reduint-se fins al 56,6% a la resta.
- S'observen diferències entre els dos grups en relació a l'alegria, molt més recordada entre els participants (més de 20 punts de diferència), fàstic, por i ràbia (més del doble recordada pels participants que no per la resta) i tristesa.
- La gran diferència entre sentir altres emocions per part dels participants i el major grau d'abstenció a respondre la pregunta per part dels la categoria resta, indica que la barreja de sentiments dels participants és molt major, tenint una opinió més formada del moviment.

L'agrupació seqüencial d'emocions segons el mètode de Ward, forma diferent nombre de grups depenent de la participació al moviment o si pertany al grup de la resta (Figura A3. 3 i Figura A3. 4). Es pot observar com les emocions positives (esperança, alegria i apoderament) formen un grup clarament diferenciat tant pels participants a OWS com per la resta. Entre les altres emocions, en el grup dels participants es pot veure com un grup podria estar format per la indignació i la frustració, diferenciat de totes les altres emocions. Entre la categoria de la resta, totes les emocions no positives estarien agrupades conjuntament, tot i que es detecta com l'única de les emocions que destaca per sobre de la resta en termes d'homogeneïtat és la frustració, unint-se a la resta posteriorment.

Taula 4. 10. Grups formats en relació a les emocions el 2011

Participants	Grup 1: Indignació i frustració.
	Grup 2: Esperança, apoderament, alegria.
	Grup 3: Ràbia, nostàlgia, por, indiferència, il·lusió*, fàstic, tristesa.
Resta	Grup 1: Alegria, apoderament, esperança
	Grup 2: Frustració, ràbia, indignació, nostàlgia, por, indiferència, il·lusió*, fàstic, tristesa

4.4.2 Emocions el 2014

Les emocions percebudes el 2014 que van ser contestades per la mostra es mostren a la següent taula.

Taula 4. 11. Emocions el 2014

Emocions 2014	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Esperança	224	58,9	84	60,9	308	59,5
Apoderament	173	45,5	47	34,1	220	42,5
Frustració	144	37,9	49	35,5	193	37,3
Decepció	143	37,6	36	26,1	179	34,6
Nostàlgia	126	33,2	16	11,6	142	27,4
Tristesa	91	23,9	25	18,1	116	22,4
Alegria	89	23,4	26	18,8	115	22,2
Indignació	57	15,0	7	5,1	64	12,4
Indiferència	34	8,9	18	13,0	52	10,0
Por	32	8,4	10	7,2	42	8,1
Il·lusió*	32	8,4	6	4,3	38	7,3
Altres	30	7,9	2	1,4	32	6,2
Fàstic	22	5,8	7	5,1	29	5,6
Ràbia	20	5,3	3	2,2	23	4,4
NS/NC	16	4,2	7	5,1	23	4,4
Total	380	100	138	100	518	100
$\chi^2=62,247$; Significació=0,000						

Les observacions més importants són:

- L'emoció més sentida durant el 2014 en relació a OWS, continua sent l'esperança. Tot i així, en el seu conjunt, la seva presència disminueix en uns 30 punts percentuals. En el grup de la resta, en canvi, la disminució és només de 20 punts, pel que no s'observen diferències entre els dos grups.
- La segona emoció més observada, l'apoderament, segueix el mateix comportament que l'alegria.

- Aquesta tendència es trenca amb la frustració, emoció que es manté a la majoria de la mostra, al voltant del 37%.
- La decepció, una nova emoció (no preguntada el 2011) l'esmenta un terç de la mostra, tot i que encara és més rellevant pels participants del moviment que per la resta (37,1% i 26,1%, respectivament).
- La indignació, un dels eixos del moviment i a més observada per gairebé un terç de la mostra el 2011, redueix la seva presència en 20 punts percentuals.
- La nostàlgia, en canvi, és una emoció més sentida pels participants a OWS que no per la resta, gairebé 3 cops més, al igual que la ràbia.
- Els participants a OWS mostren més emocions diferents per a expressar que no pas la resta.

En aquest cas, el nombre de classes en que poden agrupar-se les emocions tampoc és igual en ambdós grups de pertinença (Figura A3. 5 i Figura A3. 6) . En el cas dels participants, hi ha 3 grups ben definits, el primer dels quals estaria format per l'apoderament i l'esperança, emocions de les més positives. Un segon sobre les emocions dolentes però poc extremes (decepció, frustració, tristesa i nostàlgia) i el tercer amb les altres emocions, on es barrejarien emocions de per si no relacionades, com l'alegria, el fàstic o la indiferència. En canvi, per la categoria resta, es podrien diferenciar dos grans grups, diferenciant les emocions positives de les negatives de manera general. Dintre de cada grup, una de les emocions es consideraria una mica més allunyada de les demés en termes d'homogeneïtat, essent l'esperança entre les emocions positives, i la frustració entre les negatives.

Taula 4. 12. Grups formats en relació a les emocions el 2014

Participants	Grup 1: Apoderament, esperança.
	Grup 2: Alegria, fàstic, il·lusió*, indiferència, indignació, por, ràbia.
	Grup 3: Nostàlgia, decepció, frustració, tristesa.
Resta	Grup 1: Alegria, apoderament, esperança
	Grup 2: Frustració, fàstic, decepció, il·lusió*, indiferència, indignació, por, ràbia

5 Modelització amb equacions estructurals

En el present apartat es pretén la modelització de les emocions percebudes a partir de models d'equacions estructurals. Es divideixen entre anàlisis factorials confirmatòries (AFC) i models estructurals causals de la variable no observable "Emocions" tant pel temps de les acampades (2011) com tres anys després (2014).

En les anàlisis factorials confirmatòries es vol explicar la variable latent "Emocions", composta per les variables indicadors de cadascuna de les emocions contestades pels enquestats. Pels models estructurals, a més de les anteriors variables indicadors, s'escullen quines són les variables que s'afegiran per a estudiar relacions de causalitat. A més a més, es decideix dicotomitzar totes les que siguin categòriques conseqüència del disseny de l'enquesta i per a facilitar la comprensió de resultats:

- **Primers dies OWS van ser un experiència emocional:** Sí vs. altres.
- **A l'actualitat OWS és una experiència emocional:** Sí vs. altres.
- **OWS conduirà a un canvi social i polític?:** Sí vs. altres.
- **Lloc de naixement:** EUA vs. altres.
- **Sexe:** Homes vs. altres.
- **Edat** (Variable numèrica)
- **Ètnia:** Blanc no hispà o Euro-americà vs. altres.
- Situació financera / laboral
 - **Situació laboral precària:** Feina inestable, sense ingressos, aturat, treballant sense contracte o feina temporal vs. altres.
 - **Endeutat** vs. altres.
- **Participació en el moviment el 2011:** Sí vs. altres.
- **Participació en algun moment en el moviment després del 2011:** Sí vs. altres.

El mètode de creació dels diversos models ha partit d'una idea pensada teòricament i la seva aplicació en AMOS. A partir de diferents idees, s'han anat afegint o eliminant elements, com altres variables latents o variables que no aportaven significació en cap situació (com per exemple una variable indicador sobre feina estable). A més, s'ha fet un procés pas a pas

d'addició de correlacions o relacions de causalitat entre variables a través dels índexs de modificació. Aquests índexs aporten informació sobre la mala especificació del model i quantifiquen la reducció general esperada de l'estadístic Txi-quadrat si el paràmetre hagués d'estar lliurement estimat (Byrne, 2010), és a dir, si s'afegís la correlació entre dues variables concretes al model. Per tant, valors alts de l'índex mostren quines serien les relacions adients entre variables. Es mostren els índexs de modificació amb valors superiors a 4, encara que no s'utilitzen tots, sinó que, un a un, es van incorporant al model i es calcula novament quin és el nou ajust del mateix.

També s'ha procedit a l'eliminació d'aquells individus amb valors perduts en algun dels anteriors indicadors d'emocions, degut a que els processos d'estimació en aquest tipus de models necessiten de la totalitat de les dades, almenys si es vol obtenir informació com els índexs de modificació. El procés va consistir en l'eliminació de 7 registres, resultant un total de 515 observacions en el model complet.

Els percentatges d'aquestes variables indicadors són els següents:

Taula 5. 1. Proporció de l'indicador a la mostra final

Importància emocional 2011	Importància emocional 2014	OVS conduirà a un canvi	Nascuts a EUA	Homes
83,11%	47,18%	44,85%	75,73%	43,11%

Taula 5. 2. Proporció de l'indicador a la mostra final

Raça blanca	Situació laboral precària	Endeutat	Participació el 2011	Participació el 2014
82,91%	28,16%	34,17%	53,01%	51,07%

A partir de l'observació dels índexs de modificació i al seu torn de les mesures de bondat de l'ajust pertinents, s'aniran afegint al model correlacions entre diferents emocions o altres variables. Les mesures de bondat de l'ajust observades són:

- L'**AGFI** (*Adjusted Good-Ness of Fit Index*) és una mesura incremental que aporta informació sobre la variabilitat del model, sense voler tenir un efecte directe de la mida mostral. El seu valor varia de 0 a 1 i s'aconsellen valors superiors a 0,90.

- El **CFI** (*Comparative Fit Index*), que compara la discrepància i els graus de llibertat del model proposat amb del model nul i es considera una mesura incremental de bondat. Està fitat entre 0 i 1 i són recomanables majors a 0,90.
- En tercer lloc, **RMSEA** (*Root Mean Square Error of Approximation*), una mesura basada amb la discrepància poblacional dividida pels graus de llibertat del model. Respon a la qüestió: com de bé s'ajustaria el model (amb valors desconeguts però òptimament escollits) a la matriu de covariància de la població si aquesta estigués disponible? Es considera una mesura de bondat global del model. Són recomanables valors menors a 0,05.
- **AIC** (*Akaike Information Criteria*), per comparar diferents models niats. Es considera una mesura d'ajust de parsimònia.
- Finalment, com a mesura complementària, la "**n**" de **Hoelter**, que indica la mida mostral per la qual s'acceptaria la hipòtesi nul·la de que un model és correcte. Valors més grans a 200 indiquen un ajust satisfactori.

Per a cadascun dels dos anys observats, es plantegen models amb la mostra total (515 observacions) i per al subconjunt de participants (379 observacions).

5.1 Anàlisis factorials confirmatòries

Abans de plantejar un model on variables exògenes puguin influir sobre els indicadors d'emocions, es proposen models inicials sobre les emocions al temps de les acampades (2011) i tres anys després (2014). Aquests models plantegen una independència en termes d'anys de totes les emocions a l'hora d'explicar la variable latent "Emocions" de l'any pertinent.

5.1.1 Mostra total

2011

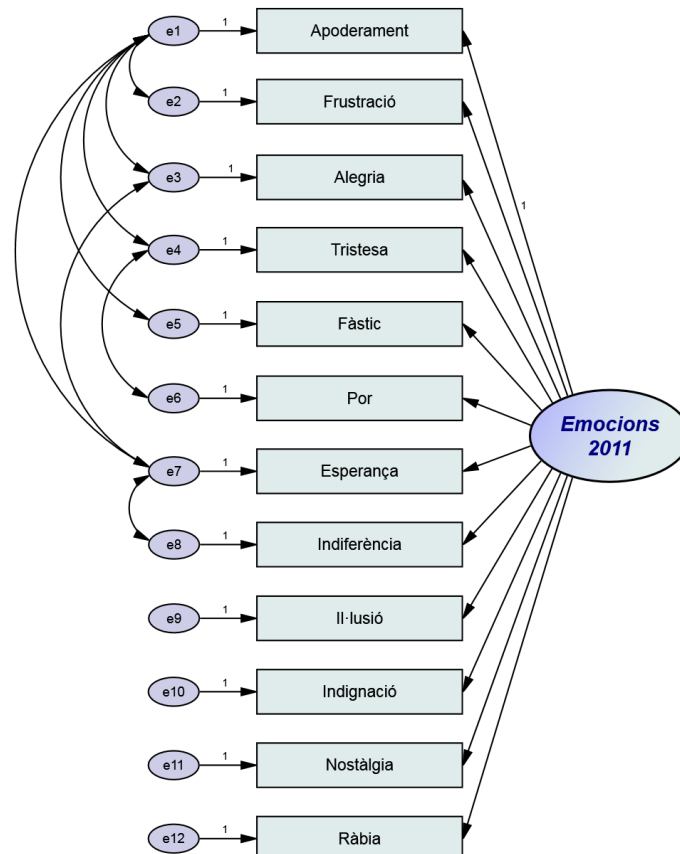
El model inicial per a modelitzar la variable latent "Emocions 2011" inclou de manera independent les 12 variables indicadores de les emocions per expressar les que són recordades pels enquestats en relació al moment de les acampades. Aquest model no compleix els mínims acceptables de bondat de l'ajust (Taula 5. 3), resultant tots els valors molt per sota dels esperats.

Taula 5. 3. Bondat de l'ajust del model de totes les emocions 2011, tota la mostra

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,867	0,463	0,111	551,277	93

Pas a pas, s'inclouen correlacions per a millorar l'explicació de la variable latent del model i es finalitza quan totes les mesures de bondat es consideren acceptables.

Figura 5. 1. Model totes les emocions 2011, tota la mostra (n=515)

Després de 6 iteracions on s'han associat els pertinents parells d'emocions, les mesures de bondat de l'ajust (Taula 5. 4) són les següents:

Taula 5. 4. Bondat de l'ajust del model de totes les emocions 2011, tota la mostra

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,948	0,914	0,049	191,407	312

Si s'examinen les estimacions sobre les variables analitzades, es comprova com totes elles es consideren estadísticament diferents a 0 amb un nivell de confiança del 95%, menys en el cas de l'**esperança**, la **nostàlgia** i la **indiferència**. Aquestes tres emocions poden considerar-

se que no tenen rellevància en el modelatge directament, i, per tant, aporten només informació a través de les correlacions (si s'escau) amb altres emocions.

Si s'analitzen els efectes totals estandarditzats pel model de les emocions el 2011 (Taula 5. 5), s'observa com les emocions negatives són les que aporten un efecte superior a aquesta variable no observable. Es forma una mena d'escala (representada amb verds més intensos els valors més alts) on a la part superior hi ha les emocions negatives i a la part inferior, les més neutres o positives. Es pot comprovar fàcilment com la indiferència, l'esperança i la nostàlgia són emocions que segons l'actual tècnica no ajuden a modelitzar la variable latent durant el temps del moviment. Destaquen en general les emocions negatives o pessimistes.

Taula 5. 5. Efectes totals estandarditzats

	Efecte total estandarditzat
Indignació	0,634
Frustració	0,587
Tristesa	0,581
Por	0,516
Fàstic	0,488
Ràbia	0,417
Il·lusió*	0,204
Alegria	0,193
Apoderament	0,175
Esperança	0,071
Nostàlgia	0,039
Indiferència	0,022

Es pot observar com el grup format per l'esperança, apoderament i alegria és el que té, dos a dos, les majors correlacions estimades (Taula 5. 6). És en aquest punt on l'esperança aportaria una part d'informació al modelatge de les emocions del 2011, ja que tot i no tenir una significació individual al model, correla amb les altres dues emocions positives i, de forma negativa, amb la frustració i la tristesa. Tot i així, la totalitat de les parelles estan formades almenys per una emoció que té poc efecte en el model o que no en té de cap significativament. En el model final, les correlacions estimades són les següents:

Taula 5. 6. Correlacions estimades

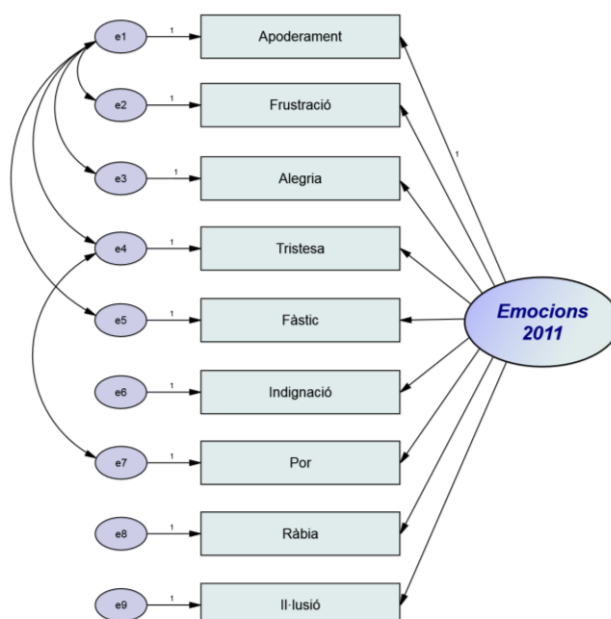
	Correlació estimada
Esperança <--> Apoderament	0,337
Apoderament <--> Alegria	0,276
Esperança <--> Alegria	0,276
Esperança <--> Indiferència	-0,15
Apoderament <--> Tristesa	-0,156
Frustració <--> Apoderament	-0,218

Per tant, en el modelatge de les emocions del 2011 es poden observar tres fets importants:

- Les emocions negatives són les que més expliquen el model, tot i que en termes de correlació, les emocions positives correlen més.
- Exceptuant la tristesa i la frustració, la resta d'emocions negatives no correlen amb cap altra més.
- La nostàlgia, l'esperança i la indiferència no són significativament diferents a 0.

A partir d'aquest punt, i per comprovar models més senzills, i que a la vegada puguin millorar l'explicació del model, es crea un altre model eliminant una a una aquelles emocions que no aporten cap explicació significativa a la variable latent. El model elimina la **nostàlgia**, l'**esperança** i la **indiferència**, pel que consta de nou emocions:

Figura 5. 2 Model reduït emocions 2011, tota la mostra (n=515)

La bondat de l'ajust del model (Taula 5. 7) millora.

Taula 5. 7. Bondat de l'ajust model reduït emocions 2011, tota la mostra

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,967	0,968	0,04	86,343	433

Com ja s'ha explicat anteriorment, el model no relaciona la **nostàlgia**, l'**esperança** o la **indiferència** amb el viscut durant el temps de les acampades. Són emocions que no tenen una contribució directa a l'hora d'explicar quines eren les emocions percebudes durant el temps de les acampades pel conjunt de la mostra.

En el present cas, l'ordenació dels conceptes (Taula 5. 8) és similar, tot i que no exacte en comparació al model complet. De manera general, continuen ordenant-se les emocions segons el seu nivell de negativisme / pessimisme. Tenen un efecte superior aquelles emocions negatives intenses que no pas altres de més neutres com la il·lusió* o les emocions positives (com l'apoderament i alegria). La indignació i la frustració són les més destacades entre tota la mostra el 2011.

Taula 5. 8. Efectes totals estandarditzats

	Efecte total estandarditzat
Indignació	0,648
Frustració	0,598
Tristesa	0,54
Fàstic	0,513
Por	0,469
Ràbia	0,421
Apoderament	0,224
Il·lusió*	0,194
Alegria	0,185

Finalment, l'apoderament i l'alegria correlarien positivament, de la mateixa manera que la por i la tristesa (Taula A4. 1). A més a més, l'apoderament també ho faria al seu torn amb el fàstic, la tristesa i la frustració de manera negativa.

2014

El modelatge de la variable latent “Emocions 2014” consta inicialment de les 13 variables dicotòmiques per a expressar les emocions percebudes pels enquestats 3 anys després de les acampades. Les emocions estudiades són les mateixes que el 2011, incorporant la decepció.

En el model inicial per a modelitzar la variable latent “Emocions 2014”, les mesures de bondat de l’ajust observades (Taula 5. 9) no són satisfactòries, no apropant-se a cap dels llindars proposats.

Taula 5. 9. Bondat de l’ajust model inicial

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,779	0,463	0,111	551,277	93

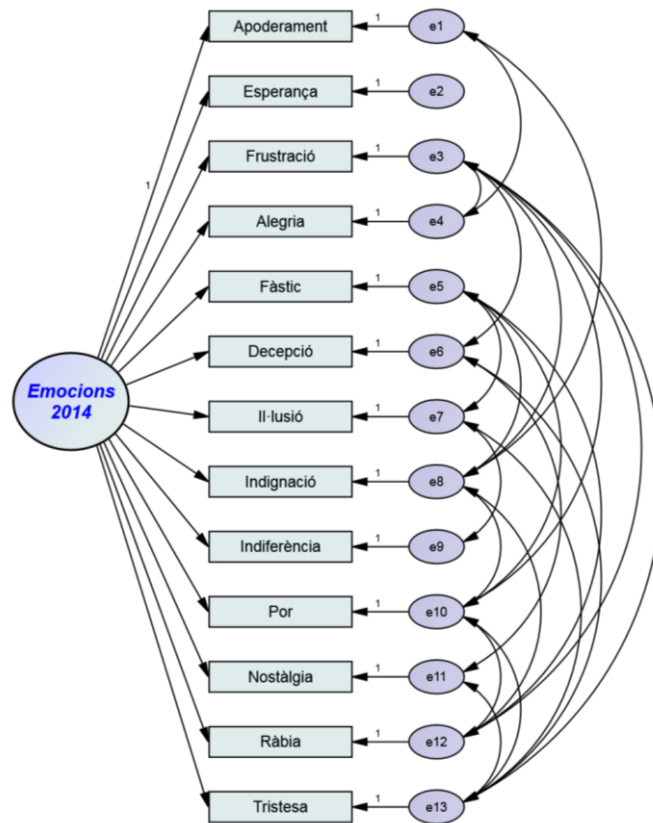
El present model parteix d’uns resultats en relació a la bondat de l’ajust pitjors en relació als observats el 2011. Aquest fet també es demostra observant els índexs de modificació: hi ha un elevat nombre d’ells que són majors que 4, molt superior al nombre observat en el model anterior. Entre les últimes parelles agrupades com a majors decrements de la discrepància del model, destaquen associacions entre variables que es podrien considerar negatives (fàstic i por, indignació i ràbia, decepció i tristesa o por i tristesa). A partir dels índexs de modificació, s’efectuen fins a un total de 21 iteracions del procés per a arribar a uns nivells de satisfacció òptims i similars a les emocions el 2011, a través de les mesures observades (Taula 5. 10):

Taula 5. 10. Bondat de l’ajust model totes les emocions 2014, tota la mostra

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,942	0,929	0,049	217,715	319

El major nombre d’interaccions necessàries per a una correcta modelització de les emocions indica una major heterogeneïtat d’aquestes, barrejant-se més freqüentment entre elles i sense poder ser explicatives independentment. L’excepció és l’esperança, la qual no es relaciona amb cap altra emoció.

Figura 5. 3 Model totes les emocions 2014, tota la mostra (n=515)

La **ràbia**, la **frustració** i la **nostàlgia** no ajuden a modelar de manera significativa el conjunt d'emocions de 2014. La seva aportació al model depèn de la relació amb altres variables.

La frustració és l'emoció que més vegades correla amb altres emocions (en sis ocasions), especialment amb la tristesa i la decepció, tot i que també amb la por, ràbia o indignació. També és la única emoció que correla de manera negativa significativament amb una altra, l'alegria.

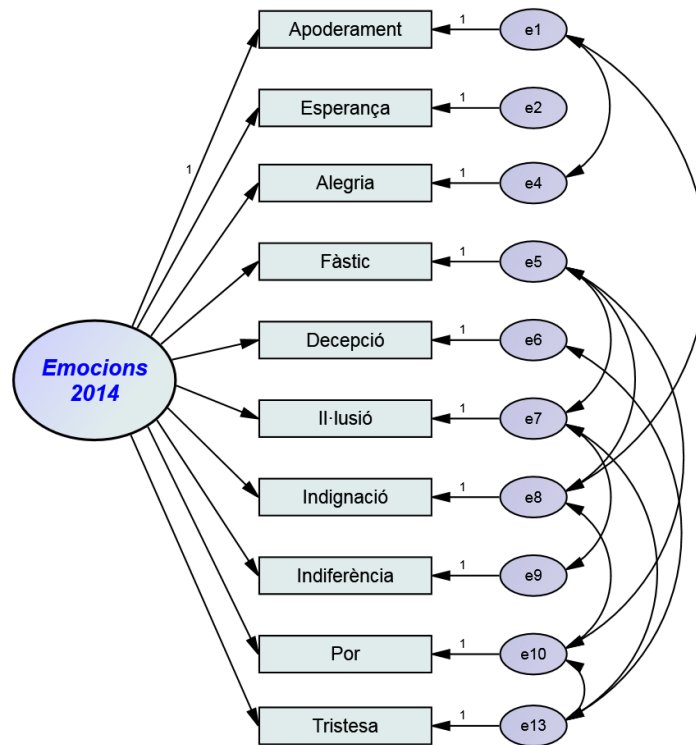
En referència a les correlacions entre altres emocions el 2014, la indignació, la por, la ràbia, la tristesa, la decepció i el fàstic són emocions que intervenen en un nombre de parelles de correlació destacable, essencialment entre elles mateixes o amb altres de negatives. Correlacions entre el fàstic i la ràbia, la decepció i la tristesa o el fàstic i la por són de les més positives. La il·lusió* ho fa positivament amb la tristesa, indiferència i fàstic, essent totes elles emocions negatives.

La nostàlgia, la indiferència, l'alegria i l'apoderament són les emocions menys correlades amb les altres. Les dues últimes només ho fan entre elles mateixes, tot i que amb la major correlació estimada. Tant la nostàlgia o la indiferència no es consideren de les més intenses

negativament, pel que al 2014 hi ha una unió més forta en termes de correlació amb les emocions negatives.

Les anteriors emocions que no resultaven significatives (**ràbia**, la **frustració** i la **nostàlgia**) es treuen del model, a més de controlar si hi són necessàries noves correlacions entre emocions.

Figura 5. 4 Model reduït emocions 2014, tota la mostra (n=515)

El model més reduït millora encara més totes les anteriors mesures de bondat de l'ajust (Taula 5. 11).

Taula 5. 11. Bondat de l'ajust del model reduït emocions 2014

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,946	0,933	0,056	125,388	296

Les tres emocions més positives (esperança, apoderament i alegria) són les que tenen un efecte total positiu estandarditzat més elevat (Taula 5. 12). S'ordenen les emocions de positives a més negatives, observant-se una distribució d'aquestes d'una manera totalment diferent a com s'ordenaven el 2011. Com a efectes més negatius hi ha la indiferència i la decepció. Es pot observar que és un model on es barregen de manera heterogènia emocions que de per si no tenen una relació clara com són l'alegria i la indignació.

Taula 5. 12. Efectes totals estandarditzats model reduït emocions 2014

	Efecte total estandarditzats
Esperança	0,666
Apoderament	0,592
Alegria	0,341
Indignació	0,143
Por	0,106
Tristesa	-0,144
Il·lusió	-0,15
Fàstic	-0,188
Indiferència	-0,432
Decepció	-0,462

Entre les correlacions estimades (Taula 5. 13), destaca la relació positiva entre l'apoderament i l'alegria, essent la major de les observades. Seguidament, s'observen diferents relacions entre variables negatives gairebé en la seva totalitat, menys en el cas de l'apoderament, que s'associaria amb la indignació. Aquestes dues emocions, tot i tenir significats contraposats (positiu i negatiu) tenen una mateixa base, i és que la indignació provoca forces de voler canviar les coses. La taula detallada amb les correlacions estimades és la següent:

Taula 5. 13. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Apoderament <--> Alegria	0,313
Fàstic <--> Por	0,286
Decepció <--> Tristesa	0,248
Fàstic <--> Indignació	0,200
Por <--> Tristesa	0,194
Fàstic <--> Il·lusió*	0,187
Apoderament <--> Indignació	0,186
Indignació <--> Por	0,164
Il·lusió* <--> Indiferència	0,122
Il·lusió* <--> Tristesa	0,114

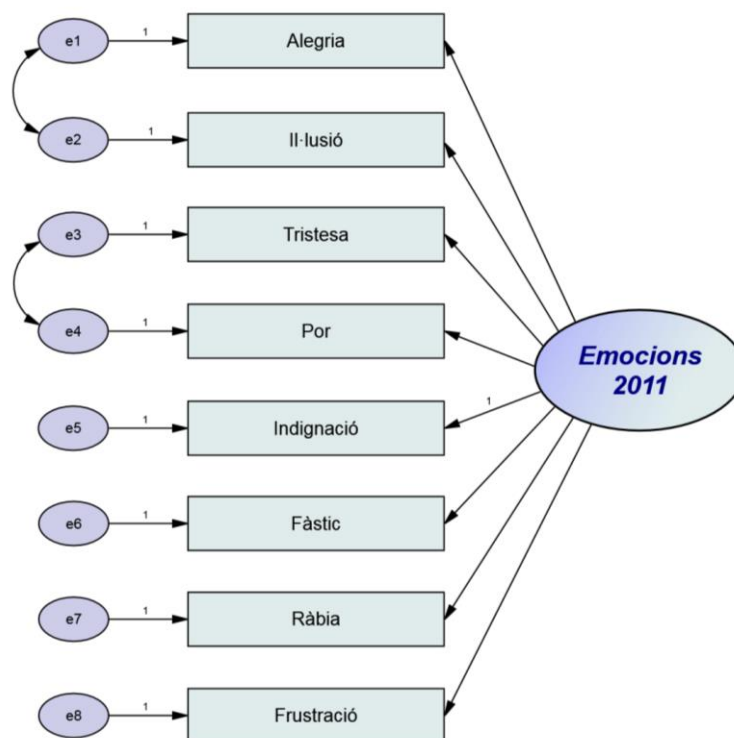
5.1.2 Mostra participants

Deixant en un segon pla els models estudiats fins el moment, en el present apartat s'estudia quines són les experiències percebudes només per una part de la població estudiada, aquells que van participar al moviment activament en alguna de les seves formes. En total, la mostra analitzada és de 379 individus. Amb aquesta submostra s'analitzen directament models més reduïts en els quals no intervinguin les emocions no significatives.

2011

Si només es modelitzen les emocions segons els participants a OWS durant el temps de les acampades, la diferència més significativa en relació al model de tota la mostra és la no significació de la majoria d'emocions positives, desapareixent l'efecte de l'apoderament. L'única de les emocions positives al present model és l'alegria (tot i tenir el menor efecte total estandarditzat) el que es relaciona amb el bon ambient creat entre els participants a OWS, fet que els que no van participar no podien viure. L'**esperança**, la **indiferència** i la **nostàlgia**, a més de l'**apoderament**, són les emocions que no intervenen en el modelatge de la variable latent durant el temps de les acampades pels participants al moviment.

Figura 5. 5. Model reduït emocions 2011 pels participants (n=379)

Les mesures de bondat de l'ajust (Taula 5. 14) són de les més satisfactòries apreciades fins el moment:

Taula 5. 14. Bondat de l'ajust model reduït

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,971	0,99	0,023	57,736	503

Novament l'efecte total estandarditzat (Taula 5. 15) ordena les categories de manera que es destaquen totes les emocions dolentes. La il·lusió* i l'alegria tenen un efecte menor que la resta.

Taula 5. 15. Efectes totals estandarditzats

	Efectes totals estandarditzats
Frustració	0,653
Indignació	0,646
Tristesa	0,549
Fàstic	0,528
Por	0,426
Ràbia	0,418
Il·lusió*	0,182
Alegria	0,166

Les úniques correlacions (Taula 5. 16) que poden considerar-se significatives són la que uneixen la il·lusió* amb l'alegria i la por amb la tristesa.

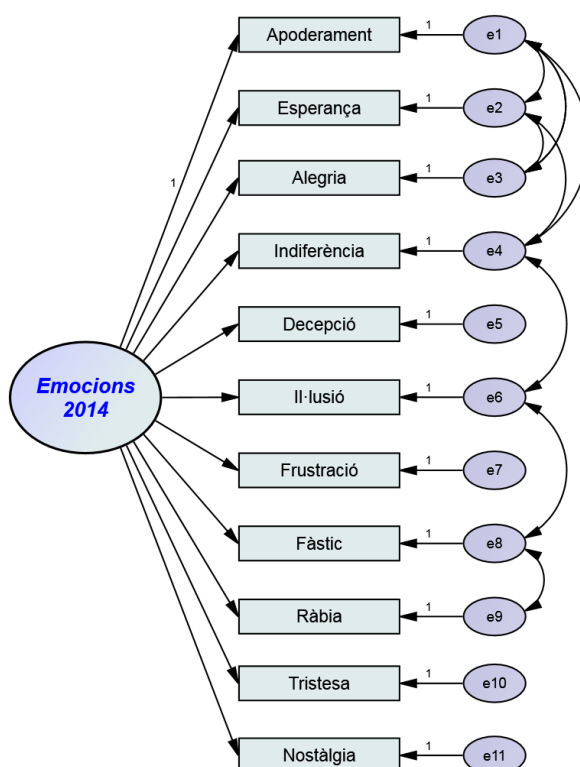
Taula 5. 16. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Por <--> Tristesa	0,182
Alegria <--> Il·lusió	0,124

2014

L'últim dels models confirmatoris analitzats és el de les emocions percebudes pels participants a OWS, però traslladat al que senten en l'actualitat en relació al moviment.

Figura 5. 6 Model reduït emocions 2014 pels participants (n=379)

Novament, les mesures de bondat de l'ajust (Taula 5. 17) són satisfactòries.

Taula 5. 17. Bondat de l'ajust del model reduït emocions 2014

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,948	0,95	0,041	119,107	327

La **por** i la **indignació** són les emocions que actualment no tenen rellevància a l'hora d'explicar la variable emocions el 2014. La indignació era una de les emocions amb un efecte major el 2011, pel que la seva desaparició és un fet totalment remarcable. El cas de la por és similar, tot i que el seu efecte estandarditzat era inferior.

El model diferencia les emocions negatives de les positives (Taula 5. 18). En el cas de les dolentes es poden apreciar que la que més destaca és la decepció, seguit de la tristesa, la frustració o la percepció d'il·lusió*. Totes elles, malgrat ser negatives, no tenen el comportament tant intens com la indignació o la por. Fins i tot, dues de les emocions negatives que es considerarien més intenses, la ràbia i el fàstic, tenen efectes totals estandarditzats dels més petits.

Taula 5. 18. Efectes totals estandarditzats

	Efectes totals estandarditzats
Decepció	0,791
Tristesa	0,426
Frustració	0,397
Il·lusió	0,336
Fàstic	0,313
Indiferència	0,243
Nostàlgia	0,22
Ràbia	0,17
Alegria	-0,238
Esperança	-0,269
Apoderament	-0,279

Per primer cop en tots els anteriors models estudiats, la nostàlgia és una emoció tinguda en compte en el modelatge.

Taula 5. 19. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Apoderament <--> Esperança	0,369
Alegria <--> Apoderament	0,344
Fàstic <--> Ràbia	0,311
Il·lusió* <--> Fàstic	0,193
Indiferència <--> Il·lusió*	0,184
Alegria <--> Esperança	0,175
Apoderament <--> Indiferència	-0,173
Esperança <--> Indiferència	-0,223

Entre les emocions correlades (Taula 5. 19), s'observen principalment les correlacions positives entre emocions que es consideren bones i de les que es considerarien negatives. Especialment important per a la bona especificació del model és la formada per l'apoderament i l'esperança. Només es relacionen negativament algunes de positives (apoderament o esperança) amb la indiferència, pel que el model correlaciona més les emocions positives amb les menys intenses.

5.2 Models estructurals

A més de les emocions com a variables indicadors, altres factors podrien ajudar a donar informació més completa sobre la variable no observable de les emocions tres anys després de les acampades. El perfil de l'enquestat, és a dir, la seva edat, ètnia, el seu lloc de naixement, el seu gènere, una situació laboral o el fet d'estar endeutat podrien modificar les emocions percebudes durant les acampades. A més, el perfil podria influir també a la importància donada al moviment i la seva participació, alhora que aquestes serien capaces d'influir directament a les emocions.

El següent pas és la creació d'un model ampliat amb variables diferents a les emocions individuals per a estudiar relacions de causalitat. La diferència principal a priori entre els models de 2011 i el 2014 és la disponibilitat o adequació d'algunes de les variables. Tot i que variables com l'edat, el gènere, la raça o el lloc de naixement es poden traslladar 3 anys enrere (l'enquesta es va dur a terme a finals de 2014), amb les altres les variables estudiades no es pot suposar la mateixa hipòtesi. Per tant, la situació laboral precària, l'indicador d'endeutament o l'opinió sobre si OWS conduirà a un canvi social i polític només es poden utilitzar als models de 2014.

5.2.1 Mostra total

2011

El primer dels models estructurals és el que explica la variable d'emocions el 2011 per la mostra total de l'enquesta. Després de diverses iteracions on s'han afegit variables (primerament la variable "Primers dies OWS experiència emocional" i de participació el 2011, i en segon lloc les de perfil -edat, gènere, ètnia i lloc de naixement-) es va anar modificant el model per a la seva correcta validació. Després d'eliminar relacions no significatives entre les variables anteriors i de l'addició de correlacions entre emocions, es crea un model preliminar amb totes les emocions, sense tractar les no significatives. Té en compte l'edat, el lloc de naixement, el fet de si els primers dies d'OWS van ser una experiència emocional important i la participació al moviment en el moment de les acampades. La seva bondat de l'ajust (Taula 5. 20) és satisfactòria.

Taula 5. 20. Bondat de l'ajust del model

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,944	0,932	0,04	255,031	360

Les principals característiques del primer model estimat (Taula A4. 2) són:

- Pels participants a OWS, la variable latent “Emocions” està explicada principalment per emocions negatives però també per l’apoderament. Emocions com la nostàlgia, la indiferència, l’alegria i l’esperança no es considerarien significatives estadísticament al 10%.
- Totes les emocions seleccionades tenen efectes totals estandarditzats positius sobre la variable latent “Emocions”.
- Considerar els primers dies d’OWS com una experiència emocional important es relaciona positivament amb l’apoderament, l’esperança i l’alegria, i negativament amb la indiferència.
- L’edat afecta negativament a la majoria d’emocions, menys a la nostàlgia: a més edat es considera que hi ha més presència de la nostàlgia.
- El fet de ser estatunidenc de naixement només s’associa amb el fet de veure el moviment com una il·lusió*.

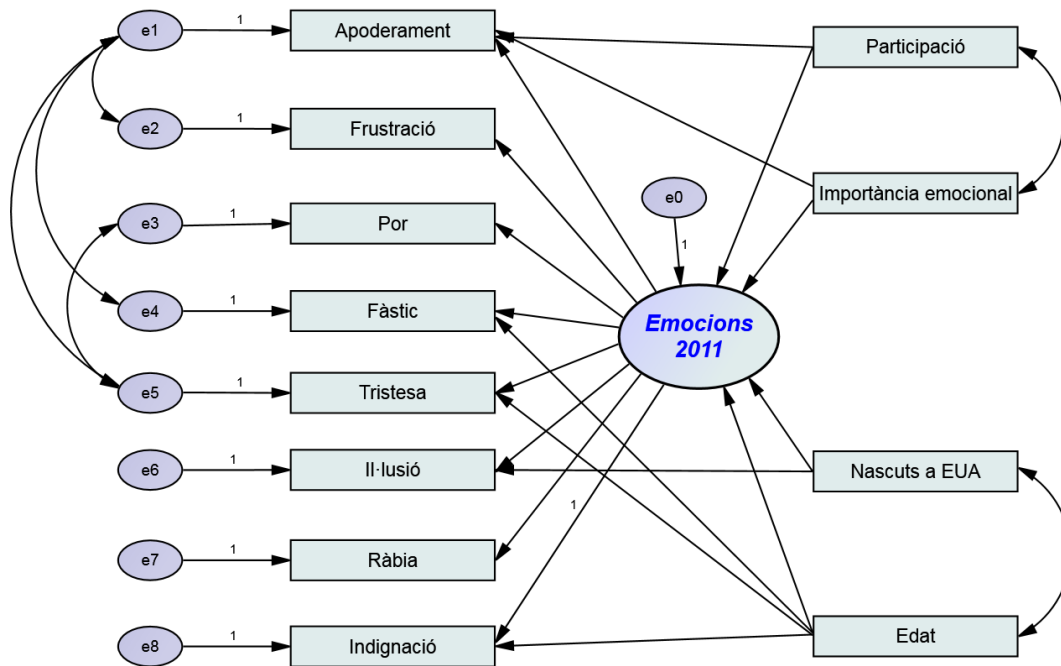
El model encara es pot optimitzar, eliminant aquelles emocions, una a una, que no resulten significatives estadísticament. El procés reduiria el model amb l’eliminació de l’efecte de la **nostàlgia**, la **indiferència**, l’**alegria** i l’**esperança**, emocions de per si menys negatives que la resta. En aquest procés ja s’aprecia la primera de les diferències amb els models confirmatoris anteriors, l’eliminació d’una variable més en el modelatge, l’alegria. L’única de les emocions que no es consideraria negativa i que apareix al model és l’apoderament, el qual, tot i tenir una connotació positiva, s’observa en persones que acostumen a patir situacions d’injustícia i senten que s’ha de fer alguna cosa.

Totes les mesures de bondat de l’ajust (Taula 5. 21) milloren de manera considerable.

Taula 5. 21. Bondat de l’ajust model final

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,971	0,99	0,018	121,056	610

Figura 5. 7. Model estructural emocions 2011, tota la mostra (n=515)

El model es pot entendre com una manera d'ordenar les emocions més importants percebudes pels enquestats, en general negatives. Entre elles destaquen la indignació com la que més explica la variable latent de les emocions i a la vegada sent de les més explicades segons la participació al moviment o pels nascuts als EUA. L'apoderament, tot i ser una de les que menys capacitat explicativa té cap a la variable no observable, destaca pel seu elevat efecte relacionat amb el fet de que els primers dies de OWS fossin una experiència emocionalment important.

Per a mostrar els efectes estandarditzats totals que reben cadascuna de les variables endògenes, es fan servir taules resumides. A les columnes hi apareixen cadascuna de les variables exògenes del model, i en files totes les emocions implicades en la corresponent modelització. S'utilitza un codi de colors que plasmi la idea d'un termòmetre: els colors intensos es relacionarien amb efectes més extrems, els verds per a efectes positius, i els vermells per a efectes negatius; els colors més aviat blancs, o combinacions entre els anteriors (com per exemple el groc) denoten efectes (tant positius com negatius) que es troben al mig de l'escala, i per tant, no són tant remarcables.

Taula 5. 22. Efectes totals estandarditzats

	Edat	Nascuts a EUA	Participació 2011	Importància emocional 2011	Emocions
Emocions	-0,255	0,104	0,236	0,105	
Indignació	-0,019	0,071	0,161	0,072	0,682
Frustració	-0,153	0,062	0,142	0,063	0,601
Tristesa	-0,027	0,056	0,129	0,057	0,545
Fàstic	-0,021	0,054	0,122	0,055	0,518
Por	-0,121	0,049	0,112	0,05	0,474
Ràbia	-0,109	0,044	0,1	0,045	0,426
Il·lusió*	-0,056	-0,17	0,052	0,023	0,219
Apoderament	-0,036	0,015	0,148	0,331	0,142

Per tant:

- Les emocions dels 2011 estan dominades per les que són negatives, especialment el sentiment d'indignació i frustració.
- L'única emoció positiva del model està més relacionada amb el fet de que OWS fos una experiència emocional important en aquella època i amb la participació al moviment que no pas amb la variable no observable de les emocions.
- La participació a OWS es relaciona positivament amb les emocions negatives novament, destacant la frustració, la indignació i la tristesa, tot i que el seu únic efecte directe seria amb l'apoderament.
- Els nascuts fora els EUA són els que consideren que el moviment és més un miratge que no pas un fet real.
- Comparativament, els de més edat són els que senten més emocions negatives, destacant el seu efecte directe amb la tristesa, la indignació i el fàstic.

La importància emocional del moviment i la seva participació estan relacionades positivament, al igual que el fet de ser estatunidenc i tenir més edat (Taula 5. 23). En canvi, l'apoderament es relaciona negativament amb la frustració, el fàstic i la tristesa.

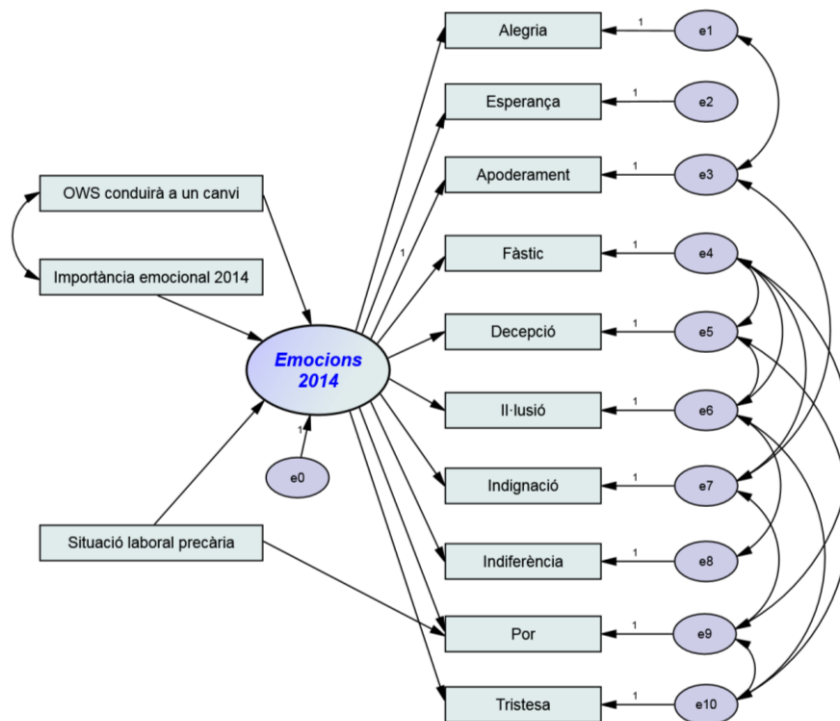
Taula 5. 23. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Importància emocional 2011 <--> Participació 2011	0,24
Por <--> Tristesa	0,167
Nascuts a EUA <--> Edat	0,129
Apoderament <--> Tristesa	-0,164
Apoderament <--> Fàstic	-0,164
Frustració <--> Apoderament	-0,289

2014

En relació a tres anys després de les acampades s’han dut a terme un seguit de proves idèntiques a les que s’han anat efectuant durant tot el procés de modelització del 2011. S’ha obtingut un model complet i sense variables no significatives que té en compte, a més de totes les emocions, la seva importància emocional, opinar que el moviment podia comportar un canvi social i polític, i una situació laboral precària.

Figura 5. 8. Model estructural emocions 2014, tota la mostra (n=515)

Taula 5. 24. Bondat de l'ajust del model complet emocions 2014

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,961	0,975	0,028	152,139	490

La **ràbia**, la **frustració** i la **nostàlgia** no intervenen en aquest procés. Els que opinen que OWS conduirà a un canvi social i polític són els que més es relacionen amb les emocions positives. En canvi, la indiferència i la decepció són contràries a aquesta opinió. El mateix comportament s'observa amb el fet de que fos una situació emocionalment important. La situació laboral precària, en canvi, comporta una relació contrària a l'anterior, influint directament en l'indicador de por i relacionant-se negativament amb les emocions més positives.

En la modelització de les emocions, l'ordenació dels efectes totals (Taula 5. 25) és idèntica a la dels que pensaven que el moviment conduiria a un canvi o que fos una experiència emocional important, tot i que l'apoderament i l'esperança destaquen encara més.

Taula 5. 25. Efectes totals estandarditzats

	OWS conduirà a un canvi social i polític	Situació laboral precària	Importància emocional 2014	Emocions
Emocions	0,299	-0,081	0,522	
Apoderament	0,199	-0,06	0,348	0,667
Esperança	0,186	-0,056	0,327	0,625
Alegria	0,115	-0,035	0,202	0,386
Indignació	0,062	-0,019	0,109	0,209
Por	0,044	0,09	0,077	0,148
Il·lusió*	-0,034	0,01	-0,059	-0,114
Tristesa	-0,035	0,01	-0,061	-0,116
Fàstic	-0,037	0,011	-0,065	-0,125
Decepció	-0,123	0,037	-0,216	-0,413
Indiferència	-0,124	0,037	-0,217	-0,415

Entre les relacions aparegudes en el model (Taula 5. 26), destaquen especialment la correlació positiva entre que OWS fos considerat una experiència emocionalment important i l'opinió de que el moviment conduirà a un canvi social i polític, i també entre l'apoderament amb l'alegria. Ambdues combinacions es consideren positives en el seu significat. Les altres correlacions estimades associen emocions negatives entre elles, com el fàstic i la por o la tristesa i la por. La il·lusió* s'associa a emocions negatives menys intenses, com són la indiferència o la tristesa. La correlació més sorprenent és la formada entre

l'apoderament i la indignació, novament associades en aquest model. Afegit a l'anterior idèntic signe del model per ambdues emocions, denota una relació clara entre el fet d'estar indignat i l'apoderament que, tot i ser antagòniques en el seu significat (positiu i negatiu), estan unides pel mateix sentiment d'injustícia.

Taula 5. 26. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Importància emocional 2014 <--> Canvi social i polític	0,352
Apoderament <--> Alegria	0,269
Fàstic <--> Por	0,263
Decepció <--> Tristesa	0,258
Fàstic <--> Indignació	0,196
Fàstic <--> Il·lusió*	0,189
Por <--> Tristesa	0,185
Decepció <--> Il·lusió*	0,157
Indignació <--> Por	0,155
Il·lusió* <--> Tristesa	0,149
Apoderament <--> Indignació	0,147
Fàstic <--> Decepció	0,144
Il·lusió* <--> Indiferència	0,127

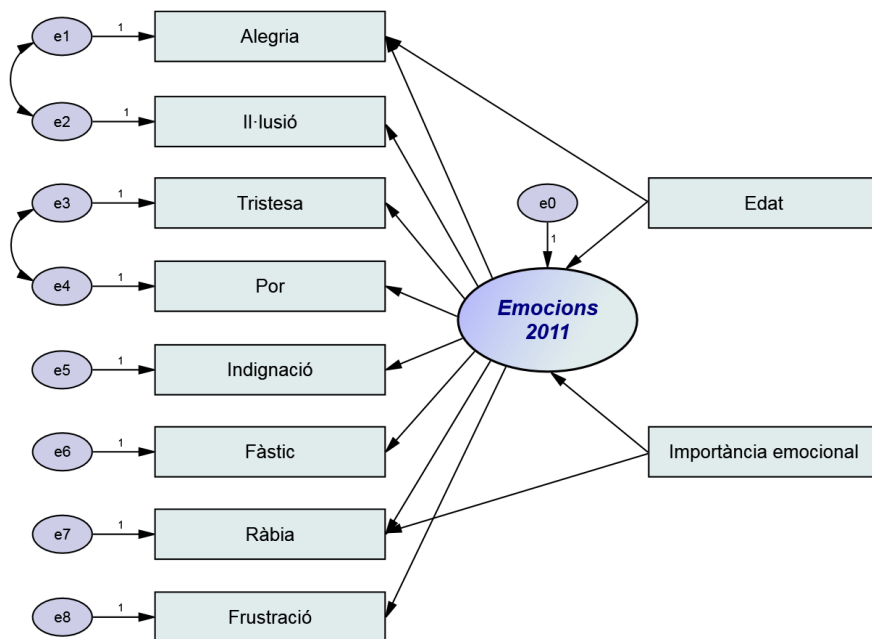
5.2.2 Mostra participants

2011

Si novament s'estudia la percepció de les emocions per part de la submostra de l'enquesta en el moment de les acampades, efectuant-se tots els passos necessaris per a obtenir un model satisfactori, s'arriba a la conclusió que les variables a incloure en aquest cas són el fet de si va ser una experiència emocional important el 2011, l'edat i el gènere. L'**apoderament**, la **indiferència**, la **nostàlgia** i l'**alegria** no es consideren estadísticament com a variables que puguin ajudar a modelitzar la variable estudiada.

Després de fer les modificacions pertinents, el següent model mostrat ja no conté cap variable no significativa.

Figura 5. 9 Model estructural emocions 2011 pels participants (n=379)

En comparació al model de les emocions sense l'efecte de cap altra variable addicional, totes les mesures de bondat de l'ajust (Taula 5. 27) empitjoren lleugerament, tot i que novament són uns resultats més que satisfactoris.

Taula 5. 27. Bondat de l'ajust model estructural 2011

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,960	0,971	0,033	92,442	390

Les emocions negatives són les que més expliquen la variable latent (Taula 5. 28), tornant a observar-se una escala on destaquen la frustració i la indignació especialment. L'única de les emocions positives aparegudes és l'alegria, tot i que és la que té una capacitat explicativa menor.

Els participants que consideren que va ser una experiència emocional important són els que més alegria senten, encara que en termes d'explicar la variable no observable sigui la que té menor efecte. En canvi, la importància emocional es relaciona de manera negativa amb la ràbia. També els participants de menor edat són els que més alegria perceben, relacionant-se a més edat una major dominació de les emocions negatives.

Taula 5. 28. Efectes totals estandarditzats

	Edat	Importància emocional	Emocions
Emocions	-0,137	0,161	
Frustració	-0,089	0,105	0,652
Indignació	-0,088	0,103	0,64
Tristesa	-0,075	0,089	0,55
Fàstic	-0,072	0,085	0,527
Ràbia	-0,06	-0,055	0,442
Por	-0,06	0,071	0,438
Il·lusió*	-0,026	0,03	0,189
Alegria	-0,193	0,302	0,11

Les correlacions estimades (Taula 5. 29) continuen relacionant de manera positiva la por amb la tristesa i l'alegria amb la il·lusió*.

Taula 5. 29. Correlacions estimades

	Correlació estimada
Por <--> Tristesa	0,174
Alegria <--> Il·lusió*	0,105

2014

L'últim dels models analitzats és el que té en compte variables exògenes, les quals s'han anat presentant a apartats anteriors.

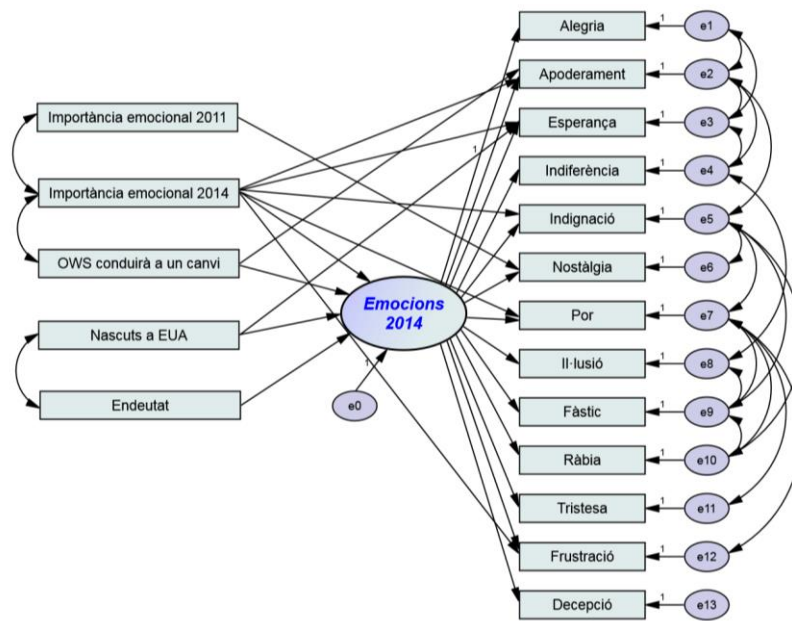
En aquest darrer model totes les emocions són significatives estadísticament, pel que totes tenen un efecte a destacar. A més del fet de ser una experiència important emocional el 2011 i el 2014, considerar que OWS conduirà a un canvi social i polític, estar endeutat i haver nascut als EUA aporten informacions addicionals al model.

La bondat de l'ajust (Taula 5. 30) és novament satisfactòria tot i que amb un valor molt alt d'AIC:

Taula 5. 30. Bondat de l'ajust del model estructural 2014

AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
0,922	0,927	0,04	299,076	292

Figura 5. 10 Model estructural emocions 2014 pels participants (n=379)

Considerar OWS una experiència emocional important el 2014 es relaciona directament amb l'apoderament, l'esperança, la indignació, la frustració i la por (Taula 5. 31). En el cas del 2011, només amb la nostàlgia. L'esperança és més observada pels nascuts als EUA i els que consideren que aquest moviment conduirà a un canvi perceben més apoderament.

Taula 5. 31. Efectes totals estandarditzats

	OWS conduirà a un canvi social i polític	Nascuts a EUA	Endeutats	Importància emocional 2014	Importància emocional 2011	Emocions
Emocions	0,287	-0,134	-0,226	0,21	0	
Alegria	0,085	-0,04	-0,067	0,062	0	0,295
Esperança	0,077	0,134	-0,061	0,263	0	0,269
Apoderament	0,195	-0,023	-0,038	0,333	0	0,17
Ràbia	-0,041	0,019	0,032	-0,03	0	-0,143
Por	-0,044	0,021	0,035	0,147	0	-0,154
Indignació	-0,046	0,021	0,036	0,208	0	-0,159
Nostàlgia	-0,067	0,031	0,053	-0,049	0,194	-0,234
Indiferència	-0,074	0,035	0,058	-0,054	0	-0,258
Fàstic	-0,087	0,041	0,069	-0,064	0	-0,305
Il·lusió*	-0,098	0,046	0,077	-0,072	0	-0,341
Tristesa	-0,123	0,058	0,097	-0,09	0	-0,429
Frustració	-0,155	0,072	0,122	0,104	0	-0,539
Decepció	-0,196	0,092	0,154	-0,143	0	-0,682

Els principals resultats d'aquest model complet són:

- Les emocions pels participants de 2014 es divideixen entre les negatives i positives, amb valors de signes contraris entre ells. L'efecte de les variables negatives és molt més fort, en especial de la decepció i la frustració, que el de les positives.
- Pels que consideren que el moviment social conduirà a un canvi polític i social, destaca l'apoderament, i la contraposa amb algunes de negatives com la decepció i la frustració.
- La nostàlgia es té present en el procés, especialment pels que va ser una experiència emocional important el 2011, variable que no actua de cap manera amb la variable latent.
- Pels que encara creuen que OWS és una experiència emocional important el 2014, destaquen emocions més heterogènies, com l'esperança, l'alegria, la por o la indignació, contraposats a la decepció i la tristesa.
- El fet d'estar endeutat es relaciona directament amb emocions negatives, especialment la frustració o la tristesa.
- L'esperança és l'emoció principal pels nascuts a EUA.
- Entre les nombroses correlacions del model (Taula A4. 3), destaquen les relacions positives entre el fet de ser una experiència important el 2014 i la creença de que el moviment conduirà a un canvi social i polític o del fàstic amb la ràbia o la por. De negatives hi apareix la indiferència amb l'apoderament i l'esperança o, curiosament, de la indignació amb la nostàlgia, reflectint que la nostàlgia en aquest model tindria una connotació més aviat positiva tot i que el seu efecte fos més proper a variables neutres.

5.3 Resum de la bondat de l'ajust dels models proposats

Fins el moment s'han dut a terme aproximacions dels models d'equacions estructurals en relació a tota la mostra i a una part d'aquesta (la dels participants a OWS). Els models s'han dividit en els dos anys estudiats, i a més, han diferenciat models on només intervinguessin les emocions, o si se'ls hi afegissin altres variables externes. Un resum de les mesures de bondat de l'ajust dels diferents models es troba a les taules següents, una en relació al moment de les acampades (2011) i l'altra amb els resultats tres anys després. En aquestes taules, l'únic valor comparable directament pels models amb la mateixa mida mostral pot ser amb el criteri d'informació d'Akaike. La resta de valors són orientatius per a saber de la correcta especificació del model.

Taula 5. 32. Mesures bondat de l'ajust dels models per a tota la mostra

	AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
AFC 2011	0,967	0,968	0,040	86,343	433
M. estructurals 2011	0,971	0,990	0,018	121,056	610
AFC 2014	0,946	0,933	0,056	125,388	296
M. estructurals 2014	0,961	0,975	0,028	152,139	490

Taula 5. 33. Mesures bondat de l'ajust dels models pels participants

	AGFI	CFI	RMSEA	AIC	n de Hoelter
AFC 2011	0,971	0,990	0,023	57,736	503
M. estructurals 2011	0,960	0,971	0,033	92,442	390
AFC 2014	0,948	0,950	0,041	119,107	327
M. estructurals 2014	0,922	0,927	0,040	299,076	292

Els models estructurals acostumen a tenir mesures comparativament més dolentes. Tot i així, els indicadors són molt bons en tots ells i a més, aporten matisos ben importants a l'hora d'entendre els diferents models, com s'ha pogut observar fins el moment.

5.4 Comparació entre els diferents models

El primer dels fets destacables és la diferent ordenació de les emocions en els dos anys estudiats, és a dir, com estan distribuïdes.

Els efectes totals estandarditzats en els models del 2011, tots positius, mostren les emocions com una escala on la majoria d'emocions que hi apareixen són negatives: alguna de les més negatives com la frustració o la indignació són les que més expliquen el model. A més, les positives que hi apareixen (bàsicament l'alegria i l'apoderament) ho fan amb els menors efectes.

Per altra banda, en el 2014 s'observa com aquesta escala diferencia tant positivament com negativament les emocions, agrupant-se, en general, en positives (apoderament, esperança i alegria) i en negatives. Depenent del model estudiat, emocions com la il·lusió* o la tristesa poden apropar-se bastant a les emocions positives. A més, el 2014 s'observa una major heterogeneïtat de les emocions degut a un major nombre de correlacions i fins i tot models on totes són significatives (participants el 2014).

Un altre dels resultats més interessants si es comparen els models per anys i grups, són les emocions que no ajuden a la modelització de la variable latent. El cas més clar és el de la nostàlgia, una emoció que només apareix en el model de participants a l'any 2014. A més, rep una influència positiva directa pel fet de que OWS fos una experiència emocionalment important el 2011. Aquesta emoció, s'agrupa de forma moderada amb les emocions negatives. Altres canvis en emocions que s'afegeixen o desapareixen de diferents models succeeixen amb les que es consideren positives. En els models de 2011 hi ha la necessitat d'obviar alguna d'elles, com per exemple l'esperança, tant per participants com a la mostra completa. En el cas de l'alegria i l'apoderament, la primera emoció no apareix en el model de la mostra total i la segona no apareix en el model per participants. Emocions negatives bastant extremes com la ràbia i la frustració, no apareixen en alguns dels models de 2014. Aquest fet denota una menor intensitat amb el pas del temps, deixant refredar les primeres sensacions de frustració i convertint-les en altres tipus d'emocions, ja siguin positives o de tristesa.

Entre les variables exògenes a les emocions afegides en els diferents models, també s'observen fets destacables:

- La variable més important a l'hora de modelitzar la variable endògena de les emocions ha sigut el fet que OWS fos una **experiència emocional important**. A més de ser la variable amb una efecte total major a la variable no observable de les emocions, s'ha relacionat directament amb algunes d'elles individualment, com per exemple amb l'apoderament, l'alegria o l'esperança, de manera positiva, però també amb la por o la frustració de manera negativa. Cal destacar la diferència en els models de 2014: tot i que la importància emocional el mateix 2014 és rellevant als dos grups (mostra total i participants), la importància durant el temps de les acampades només s'ha considerat significativa pels participants.
- Dues de les variables analitzades tenen a veure amb el fet de tenir una situació laboral o financera: un indicador de situació d'endeutament i una situació laboral precària. Ambdues variables es relacionen directament amb emocions negatives: El fet d'estar **endeutat** només és present el 2014 pels participants, relacionat positivament amb la decepció i la frustració. En canvi, per la mostra total, l'indicador d'endeutament és substituït per una **situació laboral precària**, que aporta un efecte directe positiu a la decepció.
- L'**edat** està present a diversos models, tots ells de 2011: pels participants, es relacionaria negativament amb l'alegria, és a dir, destacaria entre els més joves. Aquest fet es podria relacionar amb la major vivència de joves en les acampades,

vivint primeres experiències i vivències intenses entre moltes persones. Per la mostra total, l'efecte de l'edat no seria tant fort i s'associaria en general amb les emocions negatives pels joves.

- Finalment, la **nacionalitat** també ha estat una variable moderadora en alguns dels models. En el de tota la mostra de 2011, els nascuts als EUA eren els que més menys percebien el moviment com una il·lusió* o miratge. De manera similar, al 2014 pels participants, aquesta variable va relacionar-se positivament amb l'esperança, fet que concorda amb l'explicat anteriorment, ja que els estatunidencs de naixement se'ls hi atribuiria una major esperança.

6 Conclusions

El present treball s'ha centrat en l'evolució de les emocions percebudes entre el 2011 i tres anys després per una mostra enquestada en relació al moviment social d'*Occupy Wall Street*. El mitjà utilitzat va ser una enquesta en línia (a través de Facebook, Twitter i una pàgina web) contestada per 522 individus entre el 17 de setembre i el 22 d'octubre de 2014 i programada pel grup de recerca de "Xarxes, Moviments i Tecnopolítica" del *Internet Interdisciplinary Institute* (IN3). *Occupy Wall Street* va iniciar-se en forma d'acampades a la ciutat de Nova York com a crítica per la situació financera i social del país i precedida de moviments a altres parts del món com a països àrabs o Espanya. Un dels missatges del moviment era el fet de sentir-se identificat amb el 99% de la població i el seu visible desequilibri amb l'u per cent restant. Per això, un altre dels objectius de l'estudi era la comparació entre la mostra estudiada i la població dels Estats Units d'Amèrica.

La primera conclusió extreta del present treball ha sigut la no representació de la mostra en relació a la població dels Estats Units d'Amèrica. Els enquestats estan formats principalment per gent més jove de la que hi ha realment a la població del país. També s'observa un valor molt superior de gent de raça blanca. A més, la mostra d'enquestats està molt més formada en educació que la mitjana estatunidenca. Aquestes dades i d'altres analitzades al corresponent apartat, conclouen que, tenint en compte el tipus de mostreig utilitzat (no probabilístic), els resultats de l'enquesta no pretenen generalitzar en cap moment sobre els participants a OWS o la població dels Estats Units d'Amèrica. El moviment del "99%" podria no veure's reflectit en aquests resultats, pel que els mateixos no són extrapolables a la població objecte d'estudi.

El principal eix del treball ha sigut l'anàlisi de l'evolució de les emocions percebudes pels enquestats. Les emocions estudiades el 2011 són l'alegria, l'apoderament, l'esperança, el fàstic, la frustració, la il·lusió* (en el sentit de miratge), la indiferència, la indignació, la nostàlgia, la por, la ràbia i la tristesa. En relació al 2014, es va afegir l'emoció de decepció. Per a assolir aquest objectiu, s'han efectuat diverses accions per a estudiar les emocions percebudes pels enquestats en relació a *Occupy Wall Street*. En una gran part de les anàlisis es va dividir la mostra entre els que van participar i la resta, formada pels que no van participar i els NS/NC.

En primer lloc, des de l'òptica descriptiva univariant i bivariant, destaquen el predomini d'emocions positives, especialment les recordades del temps de les acampades. Entre els participants al moviment, l'esperança era l'emoció més percebuda (gairebé per un 91% dels enquestats), seguida de l'apoderament i l'alegria. Per la resta (els que no van participar o

NS/NC), aquestes tres emocions també eren les més recordades, tot i que amb menor freqüència. En relació a les emocions negatives, la frustració, la indignació i la tristesa destacaven en ambdós grups, especialment la frustració per la resta, obtenint una presència similar a la de l'alegria. En canvi, la indignació, percebuda per quasi un terç dels participants a *Occupy Wall Street*, no arribava a un 15% entre la resta, igualant pràcticament el percentatge percebut de tristesa. La indiferència, a l'altre extrem, era l'emoció menys recordada entre els 2 grups.

Entre els canvis més importants observats entre el 2011 i el 2014 destaca la reducció de gairebé tots els percentatges en les emocions positives: tant l'alegria, l'apoderament com l'esperança van reduir la seva presència a la mostra, tot i continuar essent l'esperança i l'apoderament les dues emocions més percebudes pels participants a OWS reduint-se entre 30 i 35 punts percentuals. També és destacable la disminució de la indignació, una de les emocions més recordades entre els enquestats, que tres anys després ha rebaixat la seva intensitat observant-se només en un 15% dels participants i un 5% de la resta. Entre les emocions que han augmentat la seva presència en la vida dels enquestats en relació al moviment, cal destacar la nostàlgia (especialment pels participants, observada en un terç del grup), però també la tristesa i la indiferència, aquesta última remarcable entre la resta.

En segon lloc, es van utilitzar tècniques d'anàlisi clúster. Els resultats van ser similars. Les emocions positives s'agrupen sempre conjuntament, menys en el cas dels participants tres anys després de les acampades, separant-se l'alegria de les altres dues. Amb els clústers obtinguts, els resultats són més heterogenis entre els participants, sent adient en ambdós casos un nombre superior de grups per a separar les emocions que no es considerarien tant positives. La indignació i la frustració, per exemple, formen un grup independent pels participants durant el temps de les acampades. Tres anys després, la divisió se centra entre emocions més pessimistes (nostàlgia, decepció, frustració i tristesa) i una barreja de les més extremes o neutres (fàstic, indiferència, ràbia...).

Finalment, el tercer dels angles des dels que s'ha estudiat l'evolució de les emocions ha sigut amb la utilització de models d'equacions estructurals. Primerament s'han dut a terme models d'anàlisi de factors confirmatòries amb variables indicadors d'emocions a ambdós anys, tant per la mostra total com pels participants a *Occupy Wall Street*. En segon lloc, es van crear models estructurals incorporant altres variables per tenir en compte relacions de causalitat a la modelització. Les noves variables afegides es van centrar en el perfil dels individus (edat, gènere, ètnia, lloc de naixement) pels models de 2011. A més, en els de 2014 es van sumar el fet d'estar en una situació laboral precària, estar endeutat o el nivell màxim d'educació assolit. Condicionat pel disseny del qüestionari i per a facilitar la posterior

modelització, totes les variables es van dicotomitzar, centrant-se en els indicadors, per exemple, de gent amb estudis universitaris, nascuts als EUA o de raça blanca, categories majoritàries a la mostra.

En relació als models d'anàlisi factorial confirmatòries, es van estudiar models sense cap altra variable addicional, és a dir, que només afectessin a les variables indicadors de les emocions (com tenia en compte el clúster i la descripció descriptiva). Amb aquests models s'ha aportat una visió diferent, primerament per l'ordenació de les emocions, però també per aquelles variables que no han sigut considerades com a significatives i també per les correlacions observades entre variables, tant negatives com positives. Un dels fets més remarcables en els primers models és la no significació de certes emocions positives en algun dels models, com per exemple durant el temps de les acampades. L'esperança, tot i ser l'emoció més recordada pels enquestats (un 87,9% de la mostra) no resulta explicativa en el model. En canvi, als models de 2014, certes emocions de les més negatives són les que poden no aparèixer en alguns models, com per exemple la ràbia, la frustració, la indignació o la por. La nostàlgia, només estaria present en el models dels participants a 2014.

Els esmentats models es resumirien, a més, de manera molt diferents entre un any i l'altre: mentre que al 2011 era una gradació entre emocions negatives extremes i d'altres més positives o neutres no tenien gairebé efecte en el model, tres anys després, les emocions es modelen com una diferenciació clara entre les emocions negatives i, en signe oposat, les positives. El model de 2011 és un model d'indignació. El de 2014, de pluralitat d'emocions, on el nombre de correlacions existents és molt superior al de 2011 i necessari per a una correcta especificació del model. El to de ràbia o indignació s'ha reduït amb el transcurs dels anys segons els models estudiats i ha donat pas a altres emocions.

En segon lloc, en relació al modelatge estructural causal es van arribar a uns resultats similars en termes de bondat de l'ajust dels models però molt interessants en el seu significat explicatiu. La variable més important a tenir en compte en qualsevol dels models possibles és el fet de si el moviment va ser una experiència emocionalment important, tant els primers dies d'*Occupy Wall Street* o en l'actualitat. A cadascun dels models estudiats, aquesta variable és de les que té un efecte major cap a l'indicador no observable de les emocions. A més, en més d'un model es relaciona directament amb emocions concretes, com són l'alegria, l'esperança, l'apoderament i la nostàlgia -d'entre les positives-, però també amb d'altres de negatives com la ràbia.

La resta de variables estudiades en els models estructurals apareixen en moments puntuals del modelatge. L'edat, per exemple, és un factor relacionat directament amb l'alegria (pels

més joves) en el model de la mostra completa el 2011. El fet d'haver nascut als Estats Units es relaciona negativament amb la il·lusió* en el model de la mostra total de 2011 o positivament amb l'esperança el 2014 pels participants. El mateix any, per la mostra total tenir una situació laboral precària influeix en la percepció de la por. L'indicador d'endeutament és significatiu en el model dels participants el 2014 i en el mateix model, pensar que OWS conduirà a un canvi social i polític també ho és, a més del seu efecte directe a l'apoderament. La resta de variables analitzades, com el gènere, el fet de ser universitari o l'ètnia no han sigut necessàries en cap dels models plantejats, i per tant, resten com a no importants en les presents conclusions.

Tots els resultats obtinguts porten cap a un camí comú: *Occupy Wall Street* va ser una barreja d'emocions diferents, i ho continua sent tres anys després. Poc a poc, les emocions més extremes (tant positives o negatives) s'han anat rebaixant, donant lloc a un procés de reflexió, tranquil·litat, pena o fins i tot indiferència. Però les més negatives encara romanen a una gran part de la població estudiada. La indignació i frustració del 2011 han donat pas a una major heterogeneïtat i barreja de diferents emocions, que són indispensables per a entendre en quin punt es troba la percepció d'*Occupy Wall Street* per a cadascun dels individus. Participessin o no en el moviment, les persones van mostrar emocions totalment contràries a la indiferència, cadascú amb els seus matisos i preocupacions, però formant un trencaclosques on totes les peces són igual d'importantes. Com a la vida, cada tècnica estadística ha proporcionat uns resultats diferents a la mateixa pregunta, però en cadascuna d'aquestes petites respostes es troba una part de tot el que es va viure durant les acampades d'*Occupy Wall Street*. El reduït nombre de respostes obtingudes i la no autoria de l'enquesta aporten limitacions a l'estudi i a la mateixa vegada nous interrogants per a futures línies d'investigació. Haurà passat el mateix amb el 15-M? Fins a quin moment es recordaran intensament aquests moviments? Es renovaran o la indiferència podrà amb ells?

Bibliografia

- Arbuckle, J. L. (2009). *Amos™ 18 User's Guide*.
- Atkinson, A., Thomas, P., Facundo, & Alvaredo. (2011). *The World Top Incomes Database*. Consultat el 18 / 04 / 2015, a <http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu>
- Belli, S. (Gener / 2014). *Occupy Action! Collective Actions & Emotions in Public Places*. *Journal of Urban Culture Research*, 8, 44-57.
- BuzzFeed News. (7 / 10 / 2011). *The 50 Best Signs From #OccupyWallStreet*. Consultat el 25 / 04 / 2015, a: <http://www.buzzfeed.com/fjelstud/the-best-signs-from-occupy-wall-street#.inqzmNEMR>
- Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling with AMOS. Basic Concepts, Applications, and Programming*. Routledge.
- Campbell, M. (24 / 05 / 2015). *Robin Hood may rule in Barcelona*. *The Sunday Times*. Consultat el 11 / 06 / 2015, a: http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/news/world_news/Europe/article1559881.ece
- Castells, M. (2012). *Redes de indignación y esperanza: los movimientos sociales en la era de internet*. Madrid: Alianza Editorial.
- Cordero-Guzman, H. (2011). *Main Stream Support for a Mainstream Movement*.
- Damasio, A. R. (2013). *En busca de Spinoza: neurobiología de la emoción y los sentimientos*. Critica.
- Delclós, T. (29 / 05 / 2015). *Colau, fada de l'esquerra "acústica"*. *El País*. Consultat el 11 / 06 / 2015, a: http://cat.elpais.com/cat/2015/05/28/catalunya/1432805334_545929.html
- Democracia Real YA. (2015). [Facebook] Recollit de: <https://www.facebook.com/AsociacionDRY?fref=ts>
- Democracia Real Ya! (2015). [Pàgina web oficial] Consultat el 25 / 04 / 2015, a: <http://www.asociaciondry.org/>
- García Veiga, M. Á. (2011). *Análisis causal con ecuaciones estructurales de la satisfacción ciudadana con los servicios municipales*. Santiago de Compostela.
- Gitlin, T. (2013a). *A Charter for the 99 Percent*. *Disseny*, 60(1), 5-7.
- Gitlin, T. (2013b). *Occupy's predicament: the moment and the prospects for the movement*. *The British Journal of Sociology*, 64(1).

- Greenberg, M. (2012). *Sobre el significado de la ocupación*. A J. Byrne, *Occupy Wall Street: Guía de Uso* (p. 273-279). Barcelona: RBA.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Pearson.
- HQ, Culture Jammers. (13 / 07 / 2011). *Adbusters: #OCCUPYWALLSTREET*. Consultat el 25 / 04 / 2015, a: <https://www.adbusters.org/blogs/adbusters-blog/occupywallstreet.html>
- Institut d'Estudis Catalans. (2015). *Diccionari de la llengua catalana*. Consultat el 17 / 06 / 2015, a: <http://dlc.iec.cat/>
- Levitin, M. (10 / 06 / 2015). *The Triumph of Occupy Wall Street*. The Atlantic. Consultat el 11 / 06 / 2015, a: <http://www.theatlantic.com/politics/archive/2015/06/the-triumph-of-occupy-wall-street/395408/>
- Martí i Puig, S. (2013). 15-M: Los indignados. A J. Byrne, *Occupy Wall Street: Manual de uso* (p. 223-229). Barcelona: RBA.
- Mont, C. (27 / 05 / 2011). *Los indignados inundan la plaza mientras la policía se retira*. La Vanguardia. Consultat el 18 / 04 / 2015, a: <http://www.lavanguardia.com/politica/20110527/54161943588/los-indignados-inundan-la-plaza-mientras-la-policia-se-retira.html>
- Northridge, M. E. (04 / 2012). *We Are the 99 Percent*. *American Journal of Public Health*, 102(4), 585.
- Serveis Lingüístics de la UB. (2015). Universitat de Barcelona. Consultat el 20/06/2015, a: http://www2.ub.edu/assessling/cgi/consultes/resposta.pl?consultes_id=1643
- TermCat. (2015). Centre de Terminologia. Generalitat de Catalunya. Consultat el 21 / 06 / 2015, a: <http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm/Cerca/apoderament>
- Toret, J. (2013). *El sistema red 15M, un nuevo paradigma de la política distribuida*.
- U.S. Census Bureau. (2010). *Census of Population and Housing 2010*. Consultat el 21 / 03 / 2015, a: http://factfinder.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?pid=DEC_10_DP_DPDP1&src=pt
- U.S. Census Bureau. (2015). *State and County QuickFacts*. Consultat el 18 / 06 / 2015, a: <http://quickfacts.census.gov/qfd/states/00000.html>

- Urquizu, I. (31 / 01 / 2015). *15-M y Podemos: ¿almas gemelas?* El País.
Consultat el 11 / 06 / 2015, a:
http://politica.elpais.com/politica/2015/01/31/actualidad/1422718489_860472.html
- We are the 99 Percent. (2015). *We are the 99 Percent*. Consultat el 25 / 04 / 2015, a:
<http://wearethe99percent.tumblr.com/>
- Winchester, A. (20 / 03 / 2015). *Exploring the 'Occupy' Protest*. In Transit.
Consultat el 11 / 06 / 2015, a:
http://intransit.blogs.nytimes.com/2015/03/20/exploring-the-occupy-protest/?_r=2
- xen0nymous. (23 / 08 / 2011). *Hello Wall Street - We are Anonymous*. [Arxiu de vídeo]
Consultat el 25 / 04 / 2015, a: <https://www.youtube.com/watch?v=T-eFXCDx7Yw>

Annexos

Annex 1: Post d'Adbusters

Alright you 90,000 redeemers, rebels and radicals out there,

A worldwide shift in revolutionary tactics is underway right now that bodes well for the future. The spirit of this fresh tactic, a fusion of Tahrir with the acampadas of Spain, is captured in this quote:

"The antiglobalization movement was the first step on the road. Back then our model was to attack the system like a pack of wolves. There was an alpha male, a wolf who led the pack, and those who followed behind. Now the model has evolved. Today we are one big swarm of people."

*— Raimundo Viejo, Pompeu Fabra University
Barcelona, Spain*

The beauty of this new formula, and what makes this novel tactic exciting, is its pragmatic simplicity: we talk to each other in various physical gatherings and virtual people's assemblies ... we zero in on what our one demand will be, a demand that awakens the imagination and, if achieved, would propel us toward the radical democracy of the future ... and then we go out and seize a square of singular symbolic significance and put our asses on the line to make it happen.

The time has come to deploy this emerging stratagem against the greatest corrupter of our democracy: Wall Street, the financial Gomorrah of America.

On September 17, we want to see 20,000 people flood into lower Manhattan, set up tents, kitchens, peaceful barricades and occupy Wall Street for a few months. Once there, we shall incessantly repeat one simple demand in a plurality of voices.

Tahrir succeeded in large part because the people of Egypt made a straightforward ultimatum – that Mubarak must go – over and over again until they won. Following this model, what is our equally uncomplicated demand?

The most exciting candidate that we've heard so far is one that gets at the core of why the American political establishment is currently unworthy of being called a democracy: we demand that Barack Obama ordain a Presidential Commission tasked with ending the

influence money has over our representatives in Washington. It's time for DEMOCRACY NOT CORPORATOCRACY, we're doomed without it.

This demand seems to capture the current national mood because cleaning up corruption in Washington is something all Americans, right and left, yearn for and can stand behind. If we hang in there, 20,000-strong, week after week against every police and National Guard effort to expel us from Wall Street, it would be impossible for Obama to ignore us. Our government would be forced to choose publicly between the will of the people and the lucre of the corporations.

This could be the beginning of a whole new social dynamic in America, a step beyond the Tea Party movement, where, instead of being caught helpless by the current power structure, we the people start getting what we want whether it be the dismantling of half the 1,000 military bases America has around the world to the reinstatement of the Glass-Steagall Act or a three strikes and you're out law for corporate criminals. Beginning from one simple demand – a presidential commission to separate money from politics – we start setting the agenda for a new America.

Post a comment and help each other zero in on what our one demand will be. And then let's screw up our courage, pack our tents and head to Wall Street with a vengeance September 17.

*for the wild,
Culture Jammers HQ*

Annex 2: Taules

Taula A2. 1. Sexe

Sexe	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	N	%	n	%	n	%
Home	200	52,1	83	60,1	283	54,2
Dona	171	44,5	52	37,7	223	42,7
Auto-descripció	13	3,4	3	2,2	16	3,1
Total	384	100	138	100	522	100
$\chi^2=2,818$; Significació=0,244						

Taula A2. 2. Prova de diferència de distribucions de l'edat

Resum de prova d'hipòtesis			
Hipòtesis nul·la	Test	Sign.	Decisió
La distribució de "Edat" és la mateixa entre les categories de Participació a OWS.	Prova U de Mann-Whitney de mostres independents	0,446	No rebutjar la hipòtesis nul·la.
El nivell de significació és 0,05.			

Taula A2. 3. Lloc de naixement

Lloc de naixement	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
EUA	296	77,1	97	70,3	393	75,3
Europa	46	12,0	20	14,5	66	12,6
Altres	42	10,9	21	15,2	63	12,1
Total	384	100	138	100%	522	100
$\chi^2=2,670$; Significació=0,263						

Taula A2. 4. Lloc de residència

Lloc de residència	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
EUA	310	80,7	100	72,5	410	78,5
Europa	32	8,3	17	12,3	49	9,4
Altres	42	10,9	21	15,2	63	12,1
Total	384	100	138	100	522	100
$\chi^2=4,142$; Significació=0,126						

Taula A2. 5. Raça / Patrimoni ètnic

Raça / Herència ètnica	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Blanc no hispà o Euro-americà	323	86,8	110	82,7	433	85,7
Subtotal (Altres)	76	20,4	25	18,8	101	20,0
Total	372	100	133	100	505	100
$\chi^2=1,524$; Significació=0,467						

Taula A2. 6. Màxim nivell educatiu

Nivell d'educació	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Estudis universitaris	280	73,7	89	65,0	369	71,4
Altres	100	26,3	48	35,0	148	28,6
Total	380	100	137	100	517	100
$\chi^2=3,748$; Significació=0,053						

Taula A2. 7. Canals d'informació

Canals	Participació a OWS					
	Sí		No		Total	
	n	%	n	%	n	%
Xarxes socials en línia	351	91,4	123	89,1	474	90,8
Prensa digital (inclou webs)	314	81,8	86	62,3	400	76,6
Boca-orella	298	77,6	74	53,6	372	71,3
Prensa escrita	157	40,9	37	26,8	194	37,2
Televisió	93	24,2	32	23,2	125	23,9
Ràdio	83	21,6	19	13,8	102	19,5
Altres	54	14,1	15	10,9	69	13,2
Cap	1	0,3	6	4,3	7	1,3
Total	384	100	138	100	522	100
$\chi^2=76,954$; Significació=0,000						

Taula A2. 8. Primers dies OWS experiència emocional important.

2011. Experiència emocional important	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Sí	340	93,7	93	73,2	433	88,4
No	23	6,3	34	26,8	57	11,6
Total	363	100	127	100	490	100
$\chi^2=38,222$; Significació=0,000						

Taula A2. 9 Actualitat OWS experiència emocional important

2014. Experiència emocional important	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Sí	183	55,3	64	58,7	247	56,1
No	148	44,7	45	41,3	193	43,9
Total	331	100	109	100	440	100
$\chi^2=0,391$; Significació=0,532						

Taula A2. 10. Canvis a la vida

Canvis a la vida	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Recerca de més informació nacional	206	54,6	67	48,9	273	53,1
Va deixar de votar	191	50,7	14	10,2	205	39,9
Va participar en més esdeveniments de la comunitat	140	37,1	53	38,7	193	37,5
Recerca de notícies estrangeres	140	37,1	52	38,0	192	37,4
Unir-se a una unió de crèdit	137	36,3	50	36,5	187	36,4
Va començar un grup de la comunitat per abordar les qüestions i les ordenances locals	143	37,9	42	30,7	185	36,0
Començar a comprar en comerços locals o mercats d'agricultors	116	30,8	43	31,4	159	30,9
Va participar a les eleccions locals, estatals o federals	118	31,3	34	24,8	152	29,6
Participar en protestes de qüestions que no m'afecten directament a mi	122	32,4	16	11,7	138	26,8
Simpatitzar amb lluites a altres països que no siguin el meu	104	27,6	23	16,8	127	24,7
Recerca de més notícies locals	86	22,8	36	26,3	122	23,7
Només adquirir productes de companyies que no són part de l'1%, si és possible	75	19,9	6	4,4	81	15,8
Recerca d'informació d'ideologia política diferent a la meva	49	13,0	8	5,8	57	11,1
Va participar en reunions del Consell Municipal o Ajuntament	47	12,5	5	3,6	52	10,1
Altres canvis de vida	27	7,2	11	8,0	38	7,4
No va participar en cap activitat o comportament	28	7,4	8	5,8	36	7,0
Canvis de vida: NS/NC	21	5,6	9	6,6	30	5,8
Total	377	100	137	100	514	100

$\chi^2=135,929$; Significació=0,000

Taula A2. 11. Reputació

La reputació ha quedat afectada...		Participació a OWS					
		Sí		La resta		Total	
		n	%	n	%	n	%
Institucions públiques	Negativament	338	88,0	98	71,0	436	83,5
	Gens	20	5,2	22	15,9	42	8,0
	Positivament	8	2,1	2	1,4	10	1,9
	NS/NC	18	4,7	16	11,6	34	6,5
Partits polítics	Negativament	309	80,5	84	60,9	393	75,3
	Gens	39	10,2	26	18,8	65	12,5
	Positivament	7	1,8	4	2,9	11	2,1
	NS/NC	29	7,6	24	17,4	53	10,2
Sindicats	Negativament	20	5,2	11	8,0	31	5,9
	Gens	104	27,1	36	26,1	140	26,8
	Positivament	190	49,5	50	36,2	240	46,0
	NS/NC	70	18,2	41	29,7	111	21,3
Moviments socials	Negativament	18	4,7	7	5,1	25	4,8
	Gens	19	4,9	14	10,1	33	6,3
	Positivament	317	82,6	104	75,4	421	80,7
	NS/NC	30	7,8	13	9,4	43	8,2
Mitjans de comunicació	Negativament	250	65,1	65	47,1	315	60,3
	Gens	74	19,3	40	29,0	114	21,8
	Positivament	20	5,2	9	6,5	29	5,6
	NS/NC	40	10,4	24	17,4	64	12,3
Bancs i institucions financeres	Negativament	346	90,1	100	72,5	446	85,4
	Gens	22	5,7	20	14,5	42	8,0
	Positivament	4	1,0	2	1,4	6	1,1
	NS/NC	12	3,1	16	11,6	28	5,4
Internet com a via d'organitzar protestes	Negativament	5	1,3	9	6,5	14	2,7
	Gens	18	4,7	17	12,3	35	6,7
	Positivament	338	88,0	102	73,9	440	84,3
	NS/NC	23	6,0	10	7,2	33	6,3
Total		384	100	138	100	522	100

En aquest cas es mostren tots els test de Txi-quadrat:

Taula A2. 12. Test Txi-quadrat

	Participació a OWS	
	Institucions públiques	Txi-quadrat
	Sig.	,000*
Partits polítics	Txi-quadrat	21,565
	Sig.	,000*
Sindicats	Txi-quadrat	11,510
	Sig.	,009*
Moviments socials	Txi-quadrat	5,338
	Sig.	,149
Mitjans	Txi-quadrat	14,182
	Sig.	,003*
Bancs i institucions financeres	Txi-quadrat	27,109
	Sig.	,000*
Internet com a via d'organitzar protestes	Txi-quadrat	21,781
	Sig.	,000*

En el cas de les institucions financeres i bancs, el test de Txi-quadrat no és apropiat, ja que més del 20% de les caselles tenen un valor esperat menor a 5. Per aquest motiu, es repeteix aquesta prova ajuntant les categories dels que pensen que ha influenciat a la reputació dels bancs positivament, o dels que no veuen canvis.

Taula A2. 13

Reputació dels bancs i institucions financeres	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Negativa	346	90,1%	100	72,5%	446	85,4%
Altres	26	6,8%	22	15,9%	48	9,2%
NS/NC	12	3,1%	16	11,6%	28	5,4%
Total	384	100%	138	100%	522	100%
$\chi^2=26,558$; Significació=0,000						

En aquest cas ja es pot rebutjar que els dos grups són independents, i per tant, que els participants tenen una opinió diferent a la resta en relació a la reputació dels bancs i institucions financeres.

Taula A2. 14. Àrees influenciades

Àrees influenciades	Participació a OWS					
	Sí		La resta		Total	
	n	%	n	%	n	%
Democràcia	209	56,9	66	48,5	275	54,7
Economia	200	54,5	65	47,8	265	52,7
Mitjans de comunicació	187	51,0	60	44,1	247	49,1
Transparència	186	50,7	57	41,9	243	48,3
Habitatges	192	52,3	43	31,6	235	46,7
Arts i cultura	168	45,8	44	32,4	212	42,1
Educació	143	39,0	40	29,4	183	36,4
Sanitat	104	28,3	26	19,1	130	25,8
NS/NC	43	11,7	16	11,8	59	11,7
Res	14	3,8	17	12,5	31	6,2
Total	367	100	136	100	503	100
$\chi^2=55,206$; Significació=0,000						

Taula A2. 15. Participació abans d'OWS

Participació abans d'OWS	n	%
Moviments socials	213	56,1
Moviments relacionats amb Internet i activisme online	190	50,0
Solidaritat, grups d'activisme, grups d'aliança	177	46,6
Partits polítics	136	35,8
ONGs, associacions sense ànim de lucre	134	35,3
Sindicats	82	21,6
Esglésies, caritat	67	17,6
Altres	61	16,1
Cap	40	10,5
NS/NC	6	1,6
Total	380	100

Taula A2. 16. Participació actual

Participació actual	n	%
Moviments socials	267	70,1
Moviments relacionats amb Internet i activisme online	243	63,8
Solidaritat, grups d'activisme, grups d'aliança	224	58,8
ONGs, associacions sense ànim de lucre	128	33,6
Partits polítics	90	23,6
Sindicats	71	18,6
Altres	58	15,2
Esglésies, caritat	49	12,9
Cap	24	6,3
NS/NC	7	1,8
Total	380	100

Taula A2. 17. Formes de participació a OWS

Tasques a OWS	n	%
Firmant una petició online	306	79,7
En una manifestació (acció directa, protesta)	282	73,4
Via xarxes socials en línia	270	70,3
En una assemblea	238	62,0
Enviant emails a polítics	226	58,9
En xarxes socials en línia i assistint a esdeveniments, campaments...	202	52,6
Contribuint a un microfinançament	145	37,8
Fent un pòster	144	37,5
Escrivint un post per un blog	141	36,7
Participant en projectes culturals/artístics o accions	114	29,7
Organitzant alguna acció	111	28,9
Acampant en una plaça	110	28,6
Contribuint a un <i>crowdfunding</i>	108	28,1
Assistir a les reunions del Consell Municipal	101	26,3
Enregistrament de vídeo/transmissió	83	21,6
Participant en una <i>flash mob</i>	62	16,1
Altres tasques	60	15,6
Participant en un bloqueig	59	15,4
Crear un full informatiu o un diari	48	12,5
Aturant un desallotjament	35	9,1
Tancant un banc/port...	32	8,3
No vas participar en cap activitat relacionada amb OWS	2	0,5
NS/NC	2	0,5
Total	380	100

Taula A2. 18. Mètodes utilitzats per qüestions relacionades amb OWS

Xarxes socials en línia	n	%
Facebook	347	90,6
OccupyWallSt.org	214	55,9
Llocs web	211	55,1
YouTube	204	53,3
Twitter	187	48,8
Ustream, Livestream	130	33,9
Blogs	126	32,9
Google Docs o altres documents compartits online	97	25,3
InterOccupy.net	91	23,8
Listes de correus	83	21,7
SMS	76	19,8
Forums	68	17,8
Skype, Google Talk, Google Voice	65	17,0
Reddit	59	15,4
Tumblr	49	12,8
Google+	44	11,5
Chat/IRC	39	10,2
Instagram	22	5,7
Celly Loop	22	5,7
Webinars	19	5,0
Bambuser	18	4,7
Pads	17	4,4
Flickr	15	3,9
Mumble	14	3,7
WhatsApp	7	1,8
Cap xarxa	2	0,5
Altres xarxes	19	5,0
NS/NC	2	0,5
Total	383	100

Taula A2. 19. Test d'independència Txi-quadrat

En relació a participació a OWS	Txi-quadrat	Sign.
Alegria	25,929	0,000 [*]
Fàstic	0,210	0,647
Apoderament	21,203	0,000 [*]
Esperança	12,337	0,000 [*]
Frustració	5,243	0,022 [*]
Il·lusió*	0,012	0,912
Indiferència	2,063	0,151 ^b
Indignació	15,631	0,000 [*]
Por	5,846	0,016 [*]
Nostàlgia	7,639	0,006 [*]
Ràbia	4,777	0,029 [*]
Tristesa	2,505	0,114
Altres	6,652	0,010 [*]
NS/NC	13,078	0,000 ^{*,b}

*. L'estadístic de Txi-quadrat és significatiu pel nivell 0,05.

b. Més del 20% de les caselles de la subtaula esperaven freqüències inferiors a 5. Pot ser que els resultats de la prova no siguin vàlids.

S'observen diferències significatives pel sentiment d'alegria, apoderament, esperança, frustració, indignació, por, nostàlgia, ràbia, altres sentiments o NS/NC. Menys en el cas del NS/NC, en totes les altres emocions destaca la resposta més afirmativa per part dels participants a OWS.

Taula A2. 20

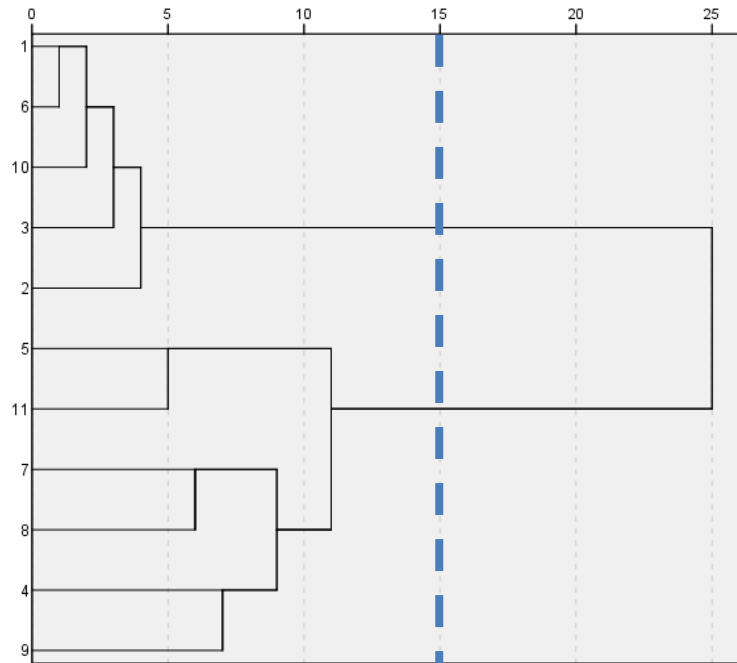
En relació a participació a OWS	Txi-quadrat	Sign.
Alegria	1,230	0,267
Fàstic	0,098	0,754
Decepció	5,966	0,015*
Apoderament	5,449	0,020*
Esperança	0,155	0,694
Frustració	0,247	0,619
Il·lusió*	2,471	0,116
Indiferència	1,881	0,170
Indignació	9,214	0,002*
Por	0,187	0,665
Nostàlgia	23,657	0,000*
Ràbia	2,277	0,131
Tristesa	1,981	0,159
Altres	7,256	0,007*
NS/NC	0,177	0,674

*. L'estadístic de Txi-quadrat és significatiu pel nivell 0,05.

Annex 3: Clústers

Motius que van influir a participar a OWS

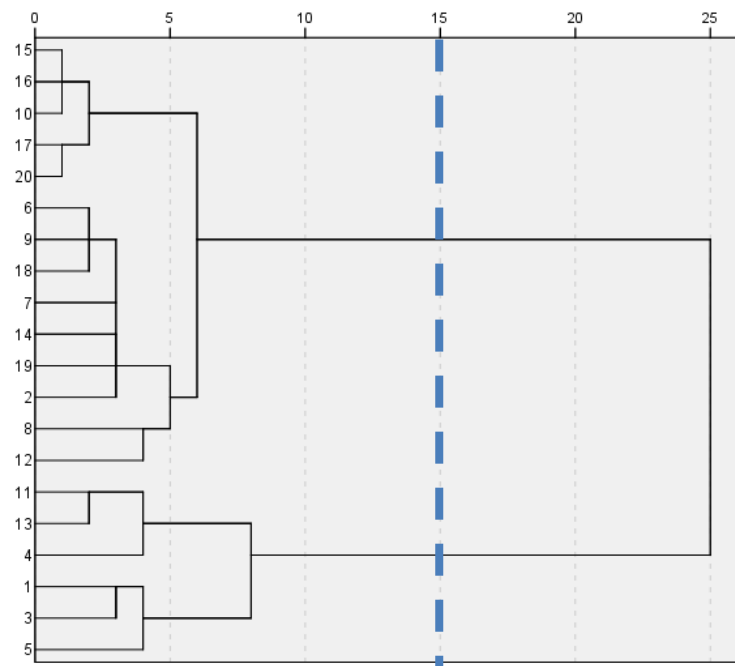
Figura A3. 1. Clústers sobre motius que van influir a participar a OWS

Llegenda	
1	Crisi econòmica
2	Corrupció
3	Falta de democràcia
4	Retallades socials
5	Habitatge
6	Desigualtat econòmica
7	Atur/Subocupació
8	Deute estudiantil
9	Crisi ambiental
10	Rescat d'institucions financeres
11	Immigració i racisme

Formes de participació a OWS

Figura A3. 2 Clústers sobre formes de participació a OWS

Llegenda	
1	En una manifestació (acció directa, protesta)
2	Acampant a una plaça
3	En una assemblea
4	Via xarxes socials
5	En xarxes socials i assistint a esdeveniments, campaments...
6	Enregistrament de vídeo/transmissió
7	Fent un pòster
8	Escrivint un post per un blog
9	Organitzant alguna acció
10	Aturant un desallotjament
11	Firmant una petició online
12	Contribuint a un ' <i>crowdfunding</i> '
13	Enviant <i>mails</i> a polítics
14	Participant en projectes culturals/artístics o accions
15	Participant en un bloqueig
16	Tancant un banc/port...
17	Participant en una <i>flash mob</i>
18	Fent feines més enllà de la comunitat
19	Assistir a les reunions del Consell Municipal
20	Crear un full informatiu o un diari

Figura A3. 3. Clúster emocions dels participants durant les acampades

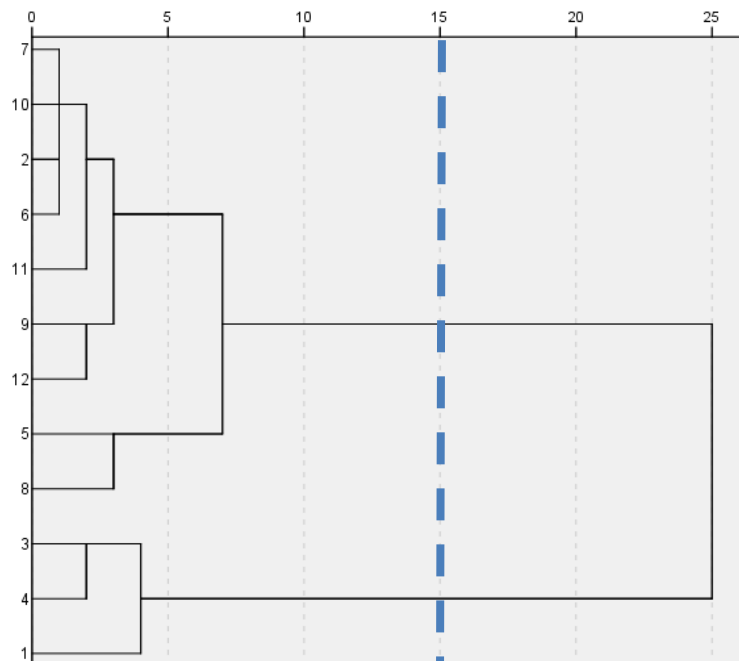
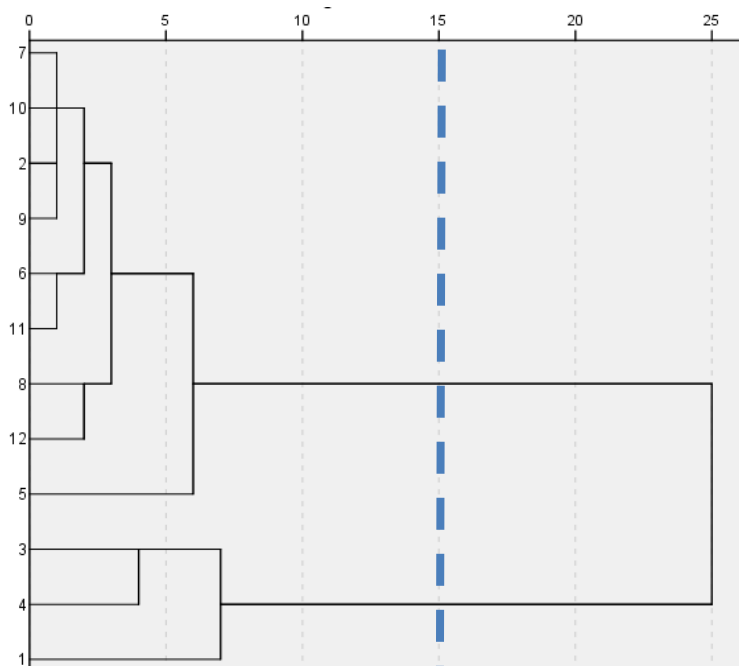

Figura A3. 4. Clúster emocions de la resta durant les acampades

Llegenda

1	Alegria	5	Frustració	9	Por
2	Fàstic	6	Il·lusió*	10	Nostàlgia
3	Apoderament	7	Indiferència	11	Ràbia
4	Esperança	8	Indignació	12	Tristesa

Figura A3. 5. Clúster emocions dels participants el 2014

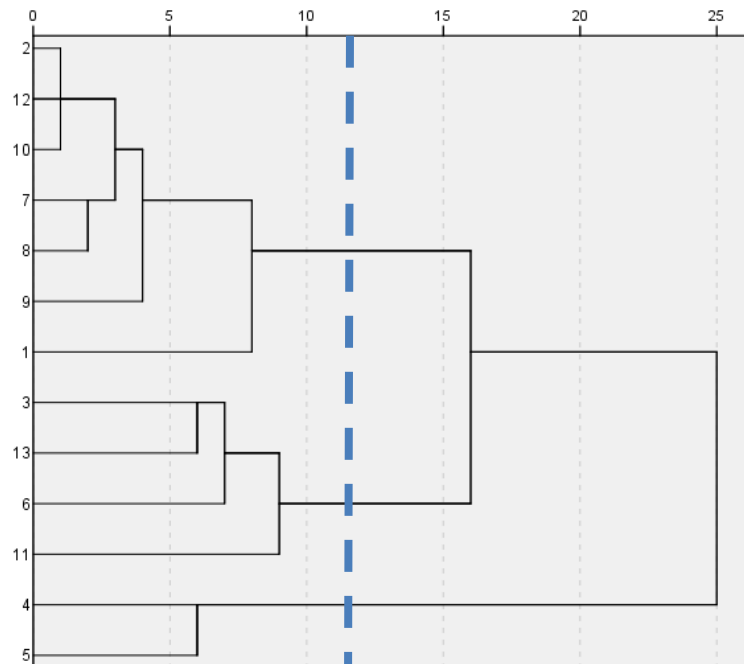
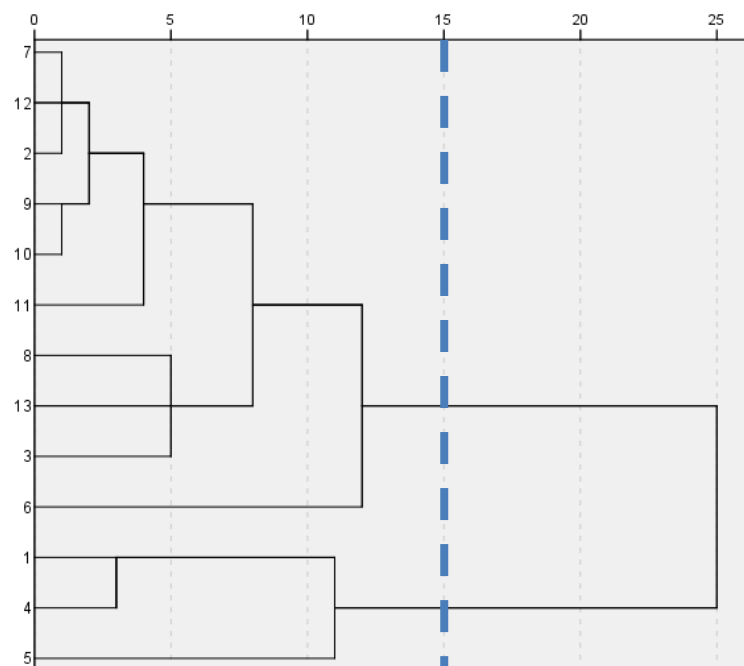

Figura A3. 6. Clúster emocions de la resta el 2014

Llegenda							
1	Alegria	5	Esperança	9	Indignació	13	Tristesa
2	Fàstic	6	Frustració	10	Por		
3	Decepció	7	Il·lusió*	11	Nostàlgia		
4	Apoderament	8	Indiferència	12	Ràbia		

Annex 4: Taules addicionals dels models d'equacions estructurals

Taula A4. 1. Correlacions estimades model confirmatori de 2011 per la mostra total.

	Correlació estimada
Apoderament <--> Alegria	0,255
Por <--> Tristesa	0,159
Apoderament <--> Fàstic	-0,164
Apoderament <--> Tristesa	-0,177
Frustració <--> Apoderament	-0,262

Taula A4. 2. Efectes totals estandarditzats

	Edat	Nascuts a EUA	Participació 2011	Importància el 2011	Emocions
Emocions	-0,144	0,104	0,269	0,107	
Indignació	-0,09	0,065	0,167	0,067	0,622
Frustració	-0,085	0,061	0,159	0,063	0,59
Tristesa	-0,082	0,059	0,153	0,061	0,569
Por	-0,074	0,053	0,138	0,055	0,513
Fàstic	-0,071	0,051	0,132	0,053	0,49
Ràbia	-0,059	0,043	0,11	0,044	0,411
Il·lusió	-0,032	-0,174	0,059	0,024	0,22
Apoderament	-0,029	0,021	0,054	0,35	0,202
Nostàlgia	0,166	0,008	0,02	0,008	0,075
Indiferència	-0,011	0,008	0,02	-0,216	0,074
Alegria	-0,141	0,008	0,194	0,325	0,073
Esperança	0	0	0,001	0,401	0,003

Taula A4. 3. Correlacions estimades model estructural de 2014 de participants

	Correlació estimada
Importància emocional 2014 <--> OWS conduirà a un canvi	0,327
Por <--> Fàstic	0,324
Fàstic <--> Ràbia	0,315
Alegria <--> Apoderament	0,296
Apoderament <--> Esperança	0,268
Indignació <--> Ràbia	0,258
Por <--> Ràbia	0,225
Il·lusió <--> Fàstic	0,213
Importància emocional 2014 <--> Importància emocional 2011	0,202
Indiferència <--> Il·lusió	0,185
Por <--> Tristesa	0,182
Indignació <--> Fàstic	0,168
Apoderament <--> Indignació	0,162
Alegria <--> Esperança	0,143
Endeutat <--> Nascuts a EUA	0,128
Por <--> Frustració	0,114
Indignació <--> Por	0,106
Apoderament <--> Indiferència	-0,113
Indignació <--> Nostàlgia	-0,125
Esperança <--> Indiferència	-0,203